11

Ribič

GLASILO SLOVENSKEGA RIBIŠTVA

LETO 2026
LETNIK LXXXV
ISSN 0350-4573

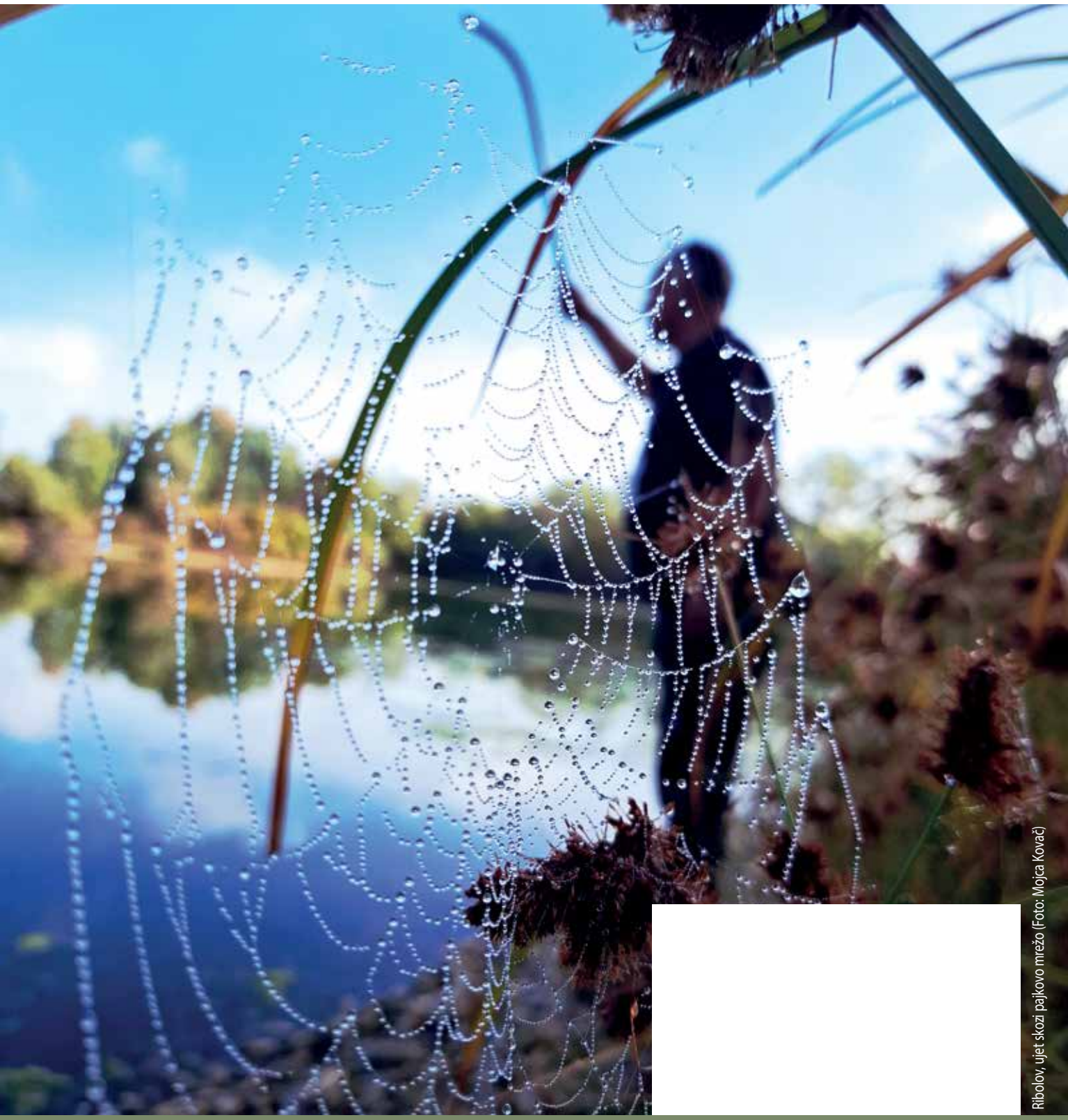

Ribolov, ujet skozi pajkovo mrežo (Foto: Mojca Kovač)

Hrast

Sklanja se hrast nad moje oči,
list se za vejo za las še drži.
Obrnil je vase vso svojo moč,
Čuti, da liže ga že hladna noč.

Veje upogiba čisto do tal,
mravljišče ovije, mravljam je šal.
Želode potresa, vse svoje podarja,
vesel jih je som, je radostna zarja.

Odkriva gnezdeca trdno spletena,
pokriva travo, pa ni več zelena.
Počasi, potiho pod kožo gre hlad,
hrast je pripravljen, on čaka pomlad.

Besedilo: Mojca Kovač; foto: spletni viri

RIBIČ
GLASILO SLOVENSKEGA RIBIŠTVA

Ribič je z odločbo Ministrstva za kulturo, št. 61510-42/2014/3, izdano 16. 5. 2014, vpisan v razvid medijev pod zaporedno številko 1880.

ISSN 0350-4573
UDK 632

Izdaja
Ribiška zveza Slovenije,
1001 Ljubljana, p. p. 195.
Izhaja vsak prvi teden v mesecu, razen številk 1-2 in 7-8, ki so združene.

Uredništvo in uprava:
Tržaška cesta 134
1000 Ljubljana

Telefon:
uredništvo: (01) 256 12 97
tajništvo: (01) 256 12 94
041 738 849
www.ribiska-zveza.si

STIKI:

Ribiška zveza Slovenije
info.rzs@ribiska-zveza.si

sekretar RZS
sekretar.rzs@ribiska-zveza.si

tajništvo RZS
tajnistvo.rzs@ribiska-zveza.si

računovodstvo RZS
racunovodstvo.rzs@ribiska-zveza.si

uredništvo glasila Ribič
glasiloribic.rzs@ribiska-zveza.si

Transakcijski račun:
02010-0017838266

UREDNIŠTVO:
Odgovorna urednica:
Nuška Ušeničnik Schifferstein

UREDNIŠKI ODBOR:
predsednik: **Igor Kloboves**

člani:
Egon Dolenc,
Vladimir Mikec,
Jure Ušeničnik Schifferstein,
Peter Weibl

ČASOPISNI SVET:
člana:
dr. Jože Ocvirk, dr. Božidar Voljč

Lektoriranje: **Alenka Ličen**

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost se od glasila obračunava davek na dodano vrednost.

Naklada: 11.000 izvodov

Priprava za tisk in tisk:
Grafika Soča, d. o. o.

Glasilo je sofinancirala Fundacija za šport.

Fundacija za šport

Vsebina

RIBIŠKA POEZIJA
Hrast
Mojca Kovač 322

AKTUALNO
Trajnosten in odgovoren ribolov na kralja rek
Miha Ivanc, Bernard Semrajc, Urban Žurbi 324

DELO RZS
Delovno srečanje RZS in Ministrstva za kmetijstvo
Mag. Igor Miličić 327
55. sestanek združenja ARGEFA
Mag. Igor Miličić 328

PRAVNI KOTIČEK
Razmerje pristojnosti med Ribiško zvezo Slovenije in Ribiškimi družinami pri usposabljanju pripravnikov ter opravljanju ribiških izpitov
Jože Cepec 330

OHRANIMO NARAVO
Kormoran med varstvom ptic in varstvom rib
Jernej Bravničar 332

JUBILEJI
Praznovanje 80 let delovanja RD Velenje
Niko Vivod 334

DRŽAVNA PRVENSTVA
Rok Šparovec ponovno državni prvak v muharjenju
Jure Osolin 336

RIBOLOV
Najlon ali pletena vrvica - nevidna vez med ribičem in ribo
Andrej Kmetič 339
Plima in oseka – ribičev nevidni pripomoček k uspehu
Vladimir Mikec 341

ZASLUŽIJO SI NAŠO POZORNOST
Helčijev memorial
Jože Šmejc 342

REPORTAŽA
Prvič na muharjenju v vodah Aljaske
Andrej Urbas 345

IZ RIBIŠKIH DRUŽIN
Ščukijada v zmajevem revirju: ko metrska riba ni več samo želja, ampak resničnost
Toni Janežič 348

Praznjenje zadrževalnika Podutik, Ljubljana
Janez Zavašnik, Marko Koračin 351

MUHARSKI KOTIČEK
Nasveti kot breme
Tomaž Modic 355

V SPOMIN
Vitomir Čanč 356

RIBIČI KUHAJO
Sladkovodna riba s kostanjem in gobami
Jure Ušeničnik 357

V posameznih prispevkih izražena stališča ne predstavljajo nujno tudi stališč uredništva.

Obvestilo dopisnikom Ribiča

Dopisnike prosimo, da svoje prispevke pošiljajo na e-naslov:
glasiloribic.rzs@ribiska-zveza.si.

Rokovnik za leto 2026:

Ribič št.:	1, 2	3	4	5	6	7, 8	9	10	11	12
Prispevke oddati do	8. 1.	5. 2.	5. 3.	9. 4.	7. 5.	4. 6.	6. 8.	10. 9.	8. 10.	5. 11.

Po sklepu predsedstva RZS z dne 18. oktobra 2003 ne honoriramo:
- pisem bralcev,
- kapitalnih ulovov,
- obvestil,
- poročil o delu strokovnih delovnih teles RZS.

Prispevke bomo objavljali skladno z razpoložljivim prostorom in njihovo aktualnostjo.

Da bi se izognili neobjavam, občasnim dopisnikom svetujemo predhodni posvet z odgovornim urednikom, da bi skladno s programsko zasnovo zagotovili tematsko uravnoteženost vsebine Ribiča.

ELEKTRONSKA OBLIKA GLASILA – uredite jo pri tajniku vaše ribiške družine ali na elektronskem naslovu uredništva: glasiloribic.rzs@ribiska-zveza.si.

Uredništvo

TRAJNOSTEN IN ODGOVOREN RIBOLOV NA KRALJA REK

Sezona sulčelova je ponovno tu. Nova ribolovna sezona na delu Save, kjer z ribjimi populacijami upravlja Zavod za ribištvo Slovenije (ZZRS), prinaša spremenjen ribolovni režim na sulca in večji poudarek na sulčelovu po načelu ujemi in spusti. Pomemben del spremljanja populacije ostajajo tudi podatki ribičev o ulovih.

Sulec (*Hucho hucho*) med slovenskimi ribiči ne potrebuje dolge predstavitve. Največji evropski salmonid ima zaradi svoje velikosti, moči in zahtevnosti ribolova poseben status, zaradi katerega mu pogosto pravimo kar *kralj rek*.

Jesenski in zimski meseci za številne ribiče pomenijo prav **čas sulčelova**. Z začetkom nove sezone pa velja spomniti, da uspešen ribolovni dan ni samo tisti, ki se konča z veliko ribo pred objektivom.

Revir Sava 11 po novem razdeljen na tri sektorje

V revirju **Sava 11**, ki sega od sotočja Save z Ljubljanico do cestnega mostu v Litiji, je z ribolovno sezono 2026/2027 začel veljati nov režim ribolova na sulca.

Revir je po novem razdeljen na tri sektorje:

Sektor 1: sotočje Save z Ljubljanico–cestni most Jevnica,
Sektor 2: cestni most Jevnica–cestni most Kresnice,
Sektor 3: cestni most Kresnice–cestni most Litija.

V vsaki ribolovni sezoni bo eden od treh sektorjev za namenski ribolov na sulca v celoti zaprt.

V sezoni 2026/2027 bo zaprt Sektor 1, od sotočja Save z Ljubljanico do cestnega mostu v Jevnici.

Na preostalih dveh sektorjih ribolov ostaja odprt, uplen je dovoljen le v določenih izjemnih primerih. Večji delež ribolova bo tako po načelu *ujemi in spusti*.

Eden od razlogov za takšen pristop je pomen srednje Save za sulca. Odsek med Medvodami in Litijo predstavlja enega **njegovih najpomembnejših življenjskih prostorov** pri nas. Raziskave so pokazale, da gre za povezano območje primernega habitata, kjer je populacija reproduktivno aktivna in samovzdržna.

To je še posebej pomembno, ker so populacije sulca v nekdanjem območju njegove razširjenosti izgubile velik del naravnega habitata.

Uplen sulca v revirju Sava 11 dovoljen le izjemoma

Uplen je dovoljen le v dveh primerih.

Prvi primer je **ulov uradno označenega osebka**. Takšna

Slika 1: V sezoni 2026/2027 bo za namenski ribolov na sulca zaprt Sektor 1.

Slika 2: Primer označenega sulca

riba ima ob bazi hrbtne plavuti sivo oznako. Najmanjša lovna mera za uplen označenega sulca po novem **znaša 70 centimetrov,** merjeno

Slika 3: Skenirajte QR-kodo za prijavo ulova označenega sulca.

Slika 4: Pravilno merjenje sulca

od ust do konca repne plavuti. Ob ulovu je treba ZZRS sporočiti podatke o uplenjenem sulcu.

Druga možnost uplena je v okviru **uradno organiziranih skupinskih ribolovov na sulca**, ki jih razpiše Zavod za ribištvo Slovenije. Tam je dovoljen uplen tudi neoznačenega sulca, pri čemer je najmanjša lovna **mera 100 centimetrov**. Kvota je en neoznačen sulec na posamezen dogodek oziroma dan skupinskega ribolova. Ko je kvota dosežena, se lahko upleni le označene sulce. Če kvota na posameznem dogodku ni dosežena, se prenese na naslednji skupinski ribolov.

ZZRS bo v sezoni pripravil **štiri takšne skupne ribolove**. Njihov namen ni le ribolov, ampak tudi izobraževanje, izmenjava izkušenj ter prikaz pravilnega merjenja, fotografiranja in izpuščanja rib.

Ribiči bodo na prvem skupnem lovu prejeli posebne **merilne podloge**, ki omogočajo hitrejše in poenoteno beleženje dolžine ulovljenih rib.

Označen sulec? Podatek je pomemben tudi, če gre riba nazaj v vodo

Označevanje sulcev je eno od pomembnih orodij za njihovo dolgoročno spremljanje. Pri tem lahko zelo pomembno vlogo odigrajo prav ribiči.

Če ponovno ujamemo označenega sulca, lahko na podlagi njegove oznake strokovnjaki ugotovijo, kje in kdaj je bila riba označena oziroma vložena, koliko je od takrat zrasla in kako daleč se je premaknila.

Zato je pomembno, da ulov označenega sulca sporočimo **tudi takrat, ko ribo izpustimo**.

Ob ulovu označene ribe zabeležimo:

- številko oznake,
- natančno lokacijo oziroma GPS-lokacijo ulova,
- dolžino ribe,
- fotografijo ulovljenega sulca.

Na eni strani oznake je navedena kontaktna telefonska številka, na drugi pa številka posamezne ribe. Pri prijavi je treba posredovati **številko osebka**, ne telefonske številke.

Podatke lahko ribiči oddajo prek spletnega obrazca Zavoda za ribištvo Slovenije na **zzrs.si/ribolov-sulca/** ali preko QR-kode.

Slika 5: Pri fotografiranju naj bo riba ustrezno podprta, čas zunaj vode pa čim krajši.

Sulca v vodo vrnemo v najkrajšem možnem času

Večji delež ribolova po načelu *ujemi in spusti* pomeni tudi večjo odgovornost ribiča. Cilj ni samo, **da se riba vrne v reko, ampak da se vanjo vrne čim hitreje in s čim manj rokovanja.** Pri velikem in močnem sulcu je zato pomembno, da imamo potrebno opremo pripravljeno že pred začetkom ribolova.

ZZRS priporoča uporabo dovolj velike podmetalke z mehko, gumirano mrežico brez vozlov in trnkov brez zalusti.

Slika 6: Srednja Sava predstavlja življenjski prostor sulca, ki je za dolgoročno ohranjanje samovzdržne populacije pri nas posebej pomemben.

Koristni so tudi visoki ribiški škornji, saj lahko tako velik del postopka opravimo neposredno v vodi.

Po ulovu naj riba **čim dlje ostane v vodi**.

Če razmere dopuščajo, odpenjanje, merjenje in pripravo na fotografiranje opravimo neposredno v reki. Ribe ne polagamo na kamenje, pesek, travo ali sneg, saj lahko s tem poškodujemo njeno zaščitno sluznico ali povzročimo druge poškodbe.

Pred dotikom ribe si vedno temeljito zmočimo roke.

Tudi dvigovanje naj bo omejeno na najkrajši možni čas. Priporočljivo je, da riba med rokovanjem ni dvignjena iz vode za več kot eno tretjino svoje telesne višine.

Pri tem se pokaže prednost dobre priprave. Meter, klešče in fotoaparat oziroma telefon naj bodo pripravljeni, še preden ribo dvignemo.

Sulca je najbolje izmeriti neposredno v vodi z mehkim oziroma zložljivim ribiškim metrom ali namensko merilno podlogo.

Dolžino merimo **od ust do konca repne plavuti**. Ribo pri tem mirno podpremo in postopek opravimo čim hitreje.

Dolžina skupaj s krajem ulova in številko oznake omogoča primerjavo s preteklimi podatki in spremljanje morebitnih premikov ter rasti posameznega osebka.

Fotografija naj bo spomin, ne dolg postopek

Fotografija velikega sulca je za marsikaterega ribiča spomin na enega najboljših ribolovnih trenutkov. Fotografiranje pripravimo vnaprej in ga opravimo čim hitreje.

Sulec naj bo ves čas **ustrezno podprt pod glavo in trebuhom**. Kadar je mogoče, naj ribič obe roki zadrži v vodi in naj bo večji del ribe še vedno potopljen.

Več zaporednih fotografiranj, prestavljanja ribe, iskanja primernega kadra in ponavljanja posnetkov pomeni daljši čas zunaj vode, zato je veliko bolje, da je fotograf pripravljen, še preden ribo namestimo za posnetek.

Ko imamo meritev in fotografijo, ribo čim prej varno izpustimo.

Ribič kot del spremljanja populacije

Pri upravljanju sulca je sodelovanje ribičev še posebej dragoceno.

ZZRS označene sulce in podatke o njihovih ponovnih ulovih spremlja že vrsto let, od leta 2016 pa k posredovanju podatkov o označenih ribah sistematično poziva tudi ribiče.

Za ribiča je zato ulov označenega sulca zanimiv tudi drugače: ne predstavlja samo osebnega ribolovnega doživetja, ampak lahko doda nov podatek v zgodbo ribe, ki jo strokovnjaki spremljajo že več let.

»*Ribiči so lahko pri spremljanju sulca zelo pomembni partnerji. Če ribo pravilno izmerijo in fotografirajo ter nam sporočijo kraj ulova in številko oznake, dobimo informacijo, ki je s klasičnimi vzorčenji ne bi nujno dobili,*« poudarja Miha Ivanc, vodja Oddelka za ribogojstvo in vode posebnega pomena na Zavodu za ribištvo Slovenije.

Brez primerne reke ni sulca

Tudi najbolj skrbno prilagojen ribolovni režim pa sam po sebi ne more zagotoviti prihodnosti sulca.

Vrsta potrebuje velike, povezane in dovolj ohranjene rečne habitate. Srednja Sava je dober primer območja, kjer ima sulec še vedno dovolj prostora za **naravno razmnoževanje in vzdrževanje populacije**.

Približno 50 kilometrov dolg povezan odsek matične struge Save z močnimi in razvejanimi pritoki predstavlja življenjski prostor, ki je za dolgoročno ohranjanje populacije pri nas posebej pomemben.

Prečne ovire, spreminjanje pretokov in drobljenje rečnega prostora takšno povezanost zmanjšujejo. Zgodovinsko je sulec naseljeval bistveno večji del porečja Save, danes pa so nastale številne populacije omejene na posamezne rečne odseke.

Zato varstvo sulca ni samo vprašanje tega, koliko rib se upleni. Je kombinacija **ohranjenega rečnega prostora, strokovnega spremljanja populacije, strokovnega ribiškega upravljanja in odgovornega ravnanja ribičev**.

Vsak podatek šteje

Za večino ribičev bo srečanje s sulcem tudi v tej sezoni predvsem izjemno ribolovno doživetje. Prav pa je, da ob tem pomislimo tudi na informacije, ki jih lahko tak ulov prinese.

Pravilno izmerjena riba, dobra fotografija, zapisana lokacija in številka oznake lahko strokovnjakom povedo nekaj, česar na drug način morda ne bi izvedeli.

Za ribiča to pomeni le nekaj dodatnih minut pozornosti. Za spremljanje in ohranjanje populacije pa lahko pomeni podatek, ki bo uporaben še leta.

Več informacij in obrazec za sporočanje ulovov označenih sulcev: www.zzrs.si/ribolov-sulca/

Miha Ivanc, Bernard Semrajc, Urban Žurbi
Zavod za ribištvo Slovenije
Fotografije: arhiv ZZRS

DELOVNO SREČANJE RZS IN MINISTRSTVA ZA KMETIJSTVO

Srečanje je potekalo 30. septembra 2026. Predstavniki RZS so seznanili ministra in pristojne uradnike ministrstva o petih problematikah, ki tarejo RZS in njene članice – 64 ribiških družin (RD) po državi. To so bile težave zaradi letošnje izjemne suše in ogroženosti rib, problem zamujanja strateških dokumentov za ribiško upravljanje, vprašanje priznavanja opravljanja javnih nalog za RD, problematika tožb Javnega sklada kmetijskih zemljišč Slovenije do RD in vpliv ribojedih živali na ribje populacije.

Predstavniki RZS so predstavili ključne elemente naštetih težav in možne rešitve le-teh, ki jih brez pomoči ministrstva ne morejo rešiti. RZS od ministrstva pričakuje realne in pravične rešitve za sladkovodne ribiče, ki svoje poslanstvo opravljajo prostovoljno in v državno korist. Sodelovanje zveze z ministrstvom in vsemi drugimi strokovnimi inštitucijami za ribištvo v državi poteka dobro in take ravni sodelovanja si ribiči želimo tudi v bodoče. Minister J. Cigler Kralj je v svojem nagovoru izpostavil, da želijo na ministrstvu najti ustrezne rešitve za predstavljene probleme. Ne želijo dajati nerealnih obljub in se zavedajo zahtevnosti posameznih problemov in časovnega napora za njihovo reševanje. Od RZS pričakujejo konkretne podatke za podkrepitev svojih argumentov na medresorskih usklajevanjih.

Pri vprašanju letošnjega vročinskega udara so minister in njegova ekipa poudarili bistveno razliko v primerjavi s katastrofalnimi poplavami in l. 2023, da ni bilo razglašena naravne nesreče, ki bi dala pravno podlago. Prav tako ni pravne podlage za generalno nižanje ribiških koncesij. So pa bili dobro seznanjeni o škodnih dogodkih med RD na terenu.

Predstavniki RZS: sekretar mag. Igor Miličić, predsednik dr. Miroslav Žaberl in predsednik komisije za naravovarstvo in ekologijo Marijan Gaber.

RZS je ministra seznanila o najbolj perečih vprašanjih, ki tarejo RZS in njene članice.

Minister Jsnez Cigler Kralj je sprejel predstavnike Ribiške zveze Slovenije.

Pri vprašanju možnosti pomoči RD pri nakupih tehnične opreme se je izkazalo da lahko ministrstvo financira samo opremo za ribogojnice namenjene za pridelavi rib za hrano. Vodja sektorja je poudarila, da smo Slovenija unikum in da bodo poskušali problem vlaganja rib za repopulacijo odprtih voda in morebitno sofinanciranje najti drugje. Potekajo pa usklajevanja med kmetijskim in okoljskim ministrstvom glede problematike plačevanja t. i. »vodnih dovolnin«.

Predsednik RZS je opozoril na vprašanja priprave strateških dokumentov v ribištvu in poudaril, da si na RZS želimo da ministrstvo in njegovi organi pripravijo dober dokument, ki vsebuje realne podatke o stanju ribjih populacij v celinskih vodah Slovenije. S strani ministrstva so odgovorili, da so dokumenti v pripravi in da bodo predstavniki RZS vključeni v njihovo izdelavo. Tudi sami so izpostavili, da ne želijo zgolj kopiranja starih programov.

Pri vprašanju izvajanja javnih nalog s strani RD, ki jih ribiči opravljajo v javno korist, a za to niso plačani, kot so plačane lovske družine, je predsednik RZS izpostavil, da želimo ribiči biti enakovredni z lovci. Na ministrstvu bodo z veseljem pregledali rezultate analize RZS o delovanju RD in ocenah stroškov dela, ki ga opravijo v javno korist. Vodja sektorja za ribištvo je izpostavila željo ministrstva po uveljavitvi izključno elektronskih ribolovnih dovolilnic, ki bi omogočale neposreden nadzor prodaje le-teh.

Pri vprašanju podpore ministrstva RZS v reševanju problematike sklada kmetijskih zemljišč je državni sekretar povedal, da po vseh informacijah, s katerimi razpolaga ministrstvo, konkretna pomoč ribičem v te primeru ni mogoča. Pri vprašanju ribojedih organizmov je pogovor potekal o problematiki plenjenja rib s strani vidre; RZS predlaga izvedbo podobne rešitve kot v primeru kormoranov – s pripravo dokumenta dolgoročne rešitve tega konflikta. Predstavniki ministrstva so izpostavili nujnost pridobitve čim več relevantnih podatkov o vplivu vidre na ribje populacije – ribiči že sedaj vnašamo te podatke v ribiški kataster RIBKAT, ki je dostopen državnim organom.

Delovno srečanje je bilo končano z željo po nadaljnjem dobrem sodelovanju med RZS in Ministrstvom za kmetijstvo.

Mag. Igor Miličić, sekretar RZS; foto: arhiv MKGP

55. SESTANEK ZDRUŽENJA ARGEFA

Letošnje redno zasedanje skupnosti ARGEFA je potekalo v avstrijskem mestu Innsbruck, kjer je bila leta 1985 tudi sama skupnost ustanovljena.

Dve temi sta bili letos posebej izpostavljeni in zadevajo vse članice skupnosti, in sicer dolgotrajna suša kot posledica podnebnih sprememb in povečanje vpliva plenjenja vidre na ribje populacije.

Avstrija

*Športni ribiči opažajo velike pritiske energetskega sektorja za postavljanje n*ovih hidroenergetskih objektov v visokogorskih področjih (Tirolska, Koroška). Medsebojno so uskladili priznavanje ribiških izpitov iz drugih dežel, tudi iz nemške zvezne dežele Bavarske.

Slovenija

*Še vedno se ukvarjamo s težavami popoplavnih sanacij, ki pomenijo dejansko regulacij*o rek. Letošnji avgust je morala več kot polovica od vseh 64 ribiških družin začasno prepovedati ribolov v svojih revirjih zaradi posledic suše, izjemno nizkega vodostaja in pregrevanja vode. Ogroženi so predvsem salmonidi in njihova prihodnost v primeru ponovitev takih negativnih pojavov. Država še ni potrdila strateških dokumentov za sladkovodno ribištvo, smo pa ribiči empirično dokazali državi, da privabljanje rib s hrano ne onesnažuje stoječih voda. Število članstva je stabilno, letos opažamo povečanje za 1000 novih članov. Pripravljamo enotno usposabljanje za ribiške vodnike in korenito posodobitev celotnega informacijskega sistema v ribištvu.

Južna Tirolska

Razvili so aplikacijo za ribiške karte, katere cena je bila 30.000 eur, porazdeljene na več let. Izpostavili so prednost hitre pridobitve merljivih rezultatov. Opažajo vpliv sprememb vremena na drst marmorirane postrvi. Uspešni so pri vprašanju reševanja problema kormoranov, kjer so uspeli dobiti podaljšanje lovne dobe, zato so tudi rezultati učinka odstrela kormoranov na ribje populacije pozitivni.

Liechtenstein

Podobno kot v drugih deželah članicah so imeli velik problem z letošnjim poletjem – velika skuša in pregrevanje rek, odvzemi vode za kmetijstvo – vse to je povzročilo pogine rib. Proti pojavu bobra se ribiči borijo z uporabo električnih pastirjev. Imajo dobre izkušnje in utečeno prakso obiska šolskih razredov na njihovi ribiški zvezi pri izobraževanju otrok glede rib in vodnih ekosistemov

Bavarska

Bavarska zveza je imela ponovno menjavo vodstva. Nadaljujejo s tradicijo veliko projektnega dela o rekah in vodnih ekosistemih z namenom njihove zaščite. Vidra predstavlja velik problem na Bavarskem – ta dežela ima zgodovino krapovskih gojitvenih ribnikov, ki so postali del kulturne dediščine. Ukinjanje ribogojstva zaradi plenjenja vider je za bavarske ribiče nesprejemljivo. Prav tako je treba povedati, da vidre lovijo ribe na ribjih stezah. Ugotavljajo, da so alpske reke še bolj prizadete zaradi podnebnih sprememb, kot drugi ekosistemi. Učinek vročine je še večji v reguliranih vodotokih. Delovanje v smislu čakanje, »kaj se bo zgodilo«, za ribiče ne pride v poštev. Ribiči morajo biti bolj vključeni v načrtovanje sprememb na vodotokih. Treba je reševati vzroke ne posledice podnebnih sprememb. Končni cilj mora biti skupno izboljšanje naravnih vodnih habitatov z uporabo treh elementov – osrečevanja z naravno rastjo, renaturacijo samih rečnih korit in tokov ter prehodnostjo ovir za vodne organizme.

Težave s populacijami lipana v svojih rekah so izpostavili predstavniki dežele Baden Wuerttemberg in predvsem Švice. Predstavnik slednje čalnice ARGEFA je povedal, da so v reki Ren letošnje temperature v povprečju bile takšne, kot so jih pred več leti imeli za ekstremne in so poginjali lipani. Z vsakim letom so namreč opazili vse manj poginulih lipanov, letos pa sploh ne več – kar bi lahko kazalo na popolni zlom populacije. Sedaj se na prostor, kjer je bila prevladujoča ribja vrsta lipan, naseljujejo kleni mrene in somi. Mnenje ribičev je, da se bodo lipani obdržali zgolj v višje ležečih področjih rek.

Predsednik S. Hanfland je podal finančno poročilo zveze, ki je za zadnje leto delovanja pozitivno. Gostitelj srečanja ARGEFE v septembru 2027 bo Baden Wuerttemberg. Po koncu formalnega dela srečanja smo bili predstavniki zvez članic vabljeni na ogled enega največjih hladnovodnih akvarijev v EU.

Bistveni zaključki sestanka so bili, da le renaturacija rečnih korit, osenčevanje z visoko zarastjo (npr. drevoredi ob vodotoku) in prehodnost vodnih ovir za vse organizme daje možnost preživetja domorodnim, predvsem salmonidnim vrstam, kot so potočna postrv, lipan in sulec. Zaradi te ogroženosti so predstavniki članic ARGEFE predlagali izločitev vidre, kot pred lovom popolnoma zaščitene živali, podobno kot je bilo to storjeno pri volku.

Gostiteljica sestanka, Tirolska ribiška zveza, nam je omogočila tudi ogled velikega sladkovodnega akvarija Alpenzoo v Innsbrucku, enega največjih takih v EU. V zbirki tega živalskega vrta predstavljajo skoraj vse vrste rib, ki živijo na aplskem področju. Zanimivo je, da smo opazili tudi blistavce, zaščiteno ribjo vrsto, ki so po opisu sodeč, izvirale iz Ljubljane.

Besedilo in fotografije: sekretar RZS, mag. Igor Miličić

Spodaj sta še izjavi za medije glede dveh najbolj perečih problematik – vprašanja vpliva podnebnih sprememb in vprašanja vpliva plenjenja vidre na ribje populacije (*prevod v slovenščino je bil narejen s pomočjo prevajalnika Google Translate*)

Vprašanje problematike podnebnih sprememb

Podnebna kriza povzroča pritisk na vodo v alpski regiji: združenja članic ARGEFA pozivajo k večji obnovi potokov in rek

Innsbruck, 12. september 2026 – Ob letnem srečanju Delovne skupine ribiških zvez alpskih držav (ARGEFA), ki bo potekalo v Innsbrucku, 11. in 12. septembra 2026, člani zveze skupaj pozivajo politiko, upravo in družbo: Učinki podnebne krize na potoke, reke in jezera v alpski regiji se opazno povečujejo in zahtevajo večjo prizadevanja za renaturacijo in ekološko nadgradnjo naših voda.

Naraščajoče temperature vode, daljša obdobja nizke vode, pogostejši ekstremni vremenski pojavi in spreminjanje drenažnih režimov vse bolj obremenjujejo vodne ekosisteme. Posebej prizadete so vrste rib, ki ljubijo hladno vodo, in številne druge živalske in rastlinske vrste, ki se zanašajo na nedotaknjene vodne habitate. Hkrati so pod pritiskom tudi pomembne ekosistemske storitve, kot so zaščita pred poplavami, obnavljanje podzemne vode in naravno hlajenje krajinskih območij.

Č*lanice ARGEFA so prepričane, da so naravne in ekološko funkcionalne vode osrednji pogoj za prilagajanje podnebnim spremembam. Obnovlje-*

Zasedanje skupnosti ARGEFA.

Sladkovodni akvarij Alpenzoo v Innsbrucku, eden največjih takih v EU.

ne reke in potoki so bolj odporni na ekstremne dogodke, nudijo boljše življenjske pogoje za lokalno biotsko raznovrstnost in krepijo naravno prilagodljivost krajine. „Podnebna kriza se že danes jasno pozna v naših vodah. Zato moramo zdaj ukrepati dosledno in vodam znova dati več prostora. Renaturacija ni luksus, ampak nujna naložba v prihodnost naše narave, naših vodnih virov in naše družbe," pojasnjuje predsednik ARGEFA dr. Sebastian Hanfland.

Članice ARGEFA zato zahtevajo:

- *občutno pospešitev renaturacijskih ukrepov na rekah,*
- *obnovo naravnih vodnih struktur in poplavnih ravnic,*
- *izboljšanje ekološke kontinuitete rek in potokov,*
- *zagotavljanje zadostnih količin vode v vodnih telesih tudi v sušnih obdobjih z obnovo naravnih vodnih zbiralnikov,*
- *večje upoštevanje varstva podnebja pri načrtovanju upravljanja voda,*
- *zagotovitev zadostnih finančnih sredstev za izvedbo in dolgoročno podporo projektom renaturacije.*

Skoraj naravne vode so pomemben gradnik trajnostne alpske regije. Združujejo podnebje, naravo in protipoplavno zaščito ter hkrati pomembno prispevajo k ohranjanju biološke raznovrstnosti.

O ARGEFI - ribiške organizacije alpskih držav že od leta 1985 tesno sodelujejo kot »Zveza ribiških zvez alpskih držav« (ARGEFA). Osrednja skrb je ohranjanje in čezmejno spodbujanje ribištva ter varstvo voda v alpskem prostoru. Primarni cilji so preprečiti nadaljnje širitvene ukrepe, ki so škodljivi za vodo, obnoviti prehodnost voda in njihovo povezljivost ter ohraniti ali obnoviti zdravo, vrstno bogato populacijo rib. ARGEFA vključuje Državno ribiško zvezo Baden-Württemberg, Bavarsko deželno ribiško zvezo, Liechtensteinsko ribiško zvezo, Avstrijsko ribiško zvezo, Švicarsko ribiško zvezo, Južnotirolsko ribiško zvezo in Ribiško zvezo Slovenije. Skupaj zastopajo interese več kot 500.000 ribičev.

Skupna resolucija o znižanju evropskega statusa varstva evrazijske vidre

Delovna skupina ribiških združenj alpskih držav (ARGEFA) poziva k čimprejšnjemu znižanju evropskega statusa varstva evropske vidre (Lutra lutra) iz Priloge IV v Prilogo V. To bi omogočilo doseganje ugodnega statusa varstva za vidro, hkrati pa bi se izognili znatnim ekološkim, socialnim in ekonomskim škodam na področju varstva narave in vrst ter ribištva. Za prihodnje upravljanje vidre v EU je treba ustvariti mehanizme, ki se bodo ustrezno odzivali na biogeografsko lokacijo in velikost alpskih in celinskih populacij vidre ter njihovih posameznih podpopulacij.

Razlogi:

1. Lokalno naraščajoče širjenje vidre ogroža tudi strogo zaščitene vrste, kot je sulec, za katerega imajo številne alpske države posebno nacionalno in mednarodno odgovornost zaradi njegove endemične razširjenosti v Donavi.

2. Vidra s svojim oportunističnim lovskim vedenjem negativno vpliva na populacije divjih vrst rib v ključnih habitatih, pomembnih za njihove populacije. To vključuje zlasti ribje steze, ki so umetno ustvarjene za ponovno povezavo izoliranih in degradiranih populacij ogroženih selitvenih vrst rib.

3. Poleg ribjih stez vidra povzroča precejšnjo škodo tudi na redkih preostalih drstiščih. Tam se prehranjuje s pogosto vse manjšim številom drstišč, ki so bistvenega pomena za ohranjanje populacije.

4. Opuščanje ribnikov s strani vider ustvarja znatne škode za biotsko raznovrstnost. Izguba vodnih površin zaradi operativnih zaprtja le-teh povzroči izgubo pomembnih habitatnih tipov, ki zagotavljajo osnovo za preživetje številnih zaščitenih vodnih vrst (npr. močvirska žaba, Daubentonov netopir).

5. Škoda, ki jo povzroča vidra, ogroža zgodovinsko uveljavljene, kulturno dragocene strukture. Sem spadajo združenja ribnikov in obroči pridelovalcev rib ter prostovoljni ribiški klubi in zadruge. Te institucije so v nekaterih primerih že stoletja izpolnjevale pomembne družbene in kulturne funkcije.

6. Evrazijska vidra povzroča precejšnjo škodo celinskemu ribištvu, zlasti v ribogojstvu. Letna odškodnina, izplačana za škodo, ki jo vidra povzroči ribogojnicam, daleč presega regionalno odškodnino za napade volkov na živino.

7. Obstoječi ukrepi in pristopi upravljanja pogosto odpovejo zaradi togih upravnih meja med državami članicami. Divje živali in njihove populacije se ne držijo upravnih meja. Za upravljanje populacij vidre sta ključnega pomena njihova biogeografska lokacija in velikost. Zato je treba ukrepe upravljanja – zlasti glede bistvenih vprašanj v zvezi z ugodnim stanjem ohranjenosti – zakonsko opredeliti v skladu z naravnimi prostorskimi značilnostmi posamezne populacije.

Evrazijska vidra (Lutra lutra) je trenutno predmet visoke stopnje mednarodne zaščite v skladu z Washingtonsko konvencijo o mednarodni trgovini z ogroženimi prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami (CITES) iz leta 1973, Bernsko konvencijo iz leta 1979 (katere logotip prav tako prikazuje vidro) in Direktivo 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst (Direktiva o habitatih iz leta 1992). V skladu z Direktivo o habitatih uživa evroazijska vidra posebno zaščito v skladu s prilogama II in IV. Ta zaščitni okvir je v zadnjih desetletjih pomembno prispeval k ponovnemu porastu populacij vider v številnih državah članicah in njihovih zveznih deželah/departmajih/kantonih. Priloga IV je seznam živalskih in rastlinskih vrst, ki so v Evropi zaščitene v skladu z direktivo o habitatih, ker so ogrožene in zato vredne zaščite po vsej Evropi, vključno z državami članicami, kjer se pojavljajo. Priloga V navaja živalske in rastlinske vrste, katerih upad in ogroženost sta bila predvsem posledica odstranitve iz narave in jih je bilo zato treba zaščititi pred nadaljnjo nenadzorovano odstranitvijo. Zaradi vse večje škode na živini je Evropski parlament leta 2025 znižal status volka iz Priloge IV v Prilogo V direktive o habitatih, s čimer je izboljšal možnosti za upravljanje volkov v posameznih državah članicah EU.

§

RAZMERJE PRISTOJNOSTI MED RIBIŠKO ZVEZO SLOVENIJE IN RIBIŠKIMI DRUŽINAMI PRI USPOSABLJANJU PRIPRAVNIKOV TER OPRAVLJANJU RIBIŠKIH IZPITOV

Članek obravnava pravno razmerje pristojnosti med Ribiško zvezo Slovenije (RZS) in ribiškimi družinami(RD) na področju usposabljanja pripravnikov ter opravljanja ribiških izpitov. Upoštevaje dejstvo, da RZS razpolaga z ustrezno odločbo ministra po 53. členu ZSRib za izvajanje javnega pooblastila, avtor analitično težišče preusmeri v razmejitev pojma strokovnega usposabljanja ter normativno razmerje med ZSRib, Statutom RZS in Pravilnikom RZS. Članek pravno razčlenjuje, zakaj strokovno usposabljanje ne obsega zgolj izobraževanja kadrov po 56. členu ZSRib, temveč primarno tvori vstopno usposabljanje pripravnikov po 28. in 53. členu ZSRib. V nadaljevanju članek razkriva dvojno notranje neskladje v aktih RZS (vsebinsko in formalno). Odgovarja zastavljeno vprašanje Nadzornega odbora RZS, ali je Pravilnik o usposabljanju ribiških pripravnikov in opravljanju ribiških izpitov v 7. členu skladen s 1. alinejo 1. odstavka 53. člena ZSRib.

1. Uvod in ustavnopravni okvir izvajanja javnega pooblastila

Izobraževanje ribiških pripravnikov ter preverjanje njihove usposobljenosti za samostojni ribolov v R Sloveniji predstavlja stičišče dveh pravnih režimov: javnega prava (kjer RZS na podlagi podeljenega javnega pooblastila izvaja funkcije v javnem interesu) ter zasebnega oziroma društvenega prava (ki ureja avtonomna razmerja med RZS kot zvezo društev in ribiškimi družinami kot njenimi članicami).

Skladno z drugim odstavkom 121. člena Ustave Republike Slovenije (URS) ter ustaljeno ustavno sodno praksi (npr.odločba US RS št. U-I-305/94) se javno pooblastilo subjektom zasebnega prava podeli z zakonom in posamičnim upravnim aktom. Ker RZS razpolaga z ustrezno odločbo ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, izdano na podlagi četrtega odstavka 53. člena Zakona o sladkovodnem ribištvu (ZSRib), je formalni ustavnopravni in upravnopravni pogoj javnega pooblastila v celoti izpolnjen.

S tem imajo potrdila o opravljenih ribiških izpitih, ki jih izda RZS pri izvajanju pooblastila, nesporno status javnih listin (drugi odstavek 53. člena ZSRib). Vendar pa obstoj veljavnega javnega pooblastila sam po sebi ne odpravlja vprašanj notranje pravne zakonitosti in statutarna skladnosti aktov, ki jih RZS sprejema znotraj svoje društvene avtonomije po Zakonu o društvih (ZDru-1), ter razmerij do svojih članic.

2. Sistemsko razmejevanje pojma strokovnega usposabljanja v ZSRib

V praksi se občasno pojavlja pomislek ali trditev, da se pojem »strokovno usposabljanje« v ribiški zakonodaji nanaša izključno na izobraževanje strokovnih kadrov po 56. členu ZSRib. Takšna razlaga je z vidika sistemske in jezikovne razlage prava napačna. ZSRib ločuje dve ravni strokovnega usposabljanja, ki tvorita zaokrožen sistem.

2.1. Strokovno usposabljanje ribičev in pripravnikov (28. in 53. člen ZSRib)

Prvo, temeljno, raven predstavlja usposabljanje ribiških pripravnikov. ZSRib v 8. točki tretjega odstavka 28. člena med obveznimi nalogami koncesionarja (ribiške družine) izrecno določa »strokovno usposabljanje ribičev«. Ta določba velja za vse člane ribiških družin in zlasti za ribiške pripravnike, ki se usposabljajo za pridobitev statusa samostojnega ribiča. Pripravništvo po svoji vsebini ni zgolj ljubiteljska dejavnost, temveč celovit strokovno-pedagoški proces.

Pripravnik mora usvojiti znanja s področja biologije rib, ihtiologije, ekologije vodnih teles, varstva okolja in narave, ribiške zakonodaje ter praktičnih upravljavskih veščin. Zakon za izvajanje letnih programov tega usposabljanja ter preverjanje znanja določa ribiško družino. Ta lahko to nalogo izvede sama ali v sodelovanju z drugo ribiško družino.

2.2. Usposabljanje strokovnih kadrov (56. člen ZSRib)

Drugo raven predstavlja 56. člen ZSRib, ki ureja izobraževanje in usposabljanje posebne kategorije — strokovnih kadrov (npr. ribiških gospodarjev, izvajalcev elektroribolova, ribiških čuvajev). Gre za nadgradnjo ter specializirano usposabljanje posameznikov, ki bodo opravljali zahtevnejše upravljavske, naravovarstvene in nadzorne funkcije.

Iz navedenega izhaja, da je pojem strokovnega usposabljanja krovni pojem. Usposabljanje pripravnikov po 28. in 53. členu ZSRib je osnovno strokovno usposabljanje in neobhodna vstopna točka;

brez uspešno opravljenega osnovnega izpita za ribiča posameznik sploh ne more pristopiti k nadaljnjemu usposabljanju za strokovne kadre po 56. členu ZSRib.

3. Primerjalna analiza Statuta RZS in Pravilnika RZS: Ugotovitev notranjih neskladij

Čeprav je z vidika upravnega prava sistem delovanja RZS pokrit z ministrsko odločbo, pa podrobna analiza internih aktov RZS razkriva neskladja med temeljem aktom (Statut RZS) in izvedbenim aktom (Pravilnik o usposabljanju ribiških pripravnikov in opravljanju ribiških izpitov).

3.1. Citiranje in primerjava določil Statuta in Pravilnika

Statut RZS – 7. člen (Naloge RZS): »Med naloge RZS spada priprava programa strokovnega usposabljanja ribičev, organiziranje usposabljanja in preverjanje znanja za ribiča ter izdajanje potrdil o izpitih za ribiča.«

Statut RZS – 17. člen (Pristojnosti Skupščine RZS): Taksativno določa pristojnosti Skupščine RZS (sprejemanje statuta, smernic delovanja, proračuna). Med navedenimi pristojnostmi ni sprejemanja pravilnikov o strokovnem usposabljanju. Statut RZS – 25. člen (Pristojnosti Upravnega odbora RZS): »Upravni odbor RZS sprejema pravilnik o strokovnem usposabljanju ribičev ter sprejema druge splošne akte, ki jih ne sprejema skupščina RZS.«

Na drugi strani Pravilnik o usposabljanju ribiških pripravnikov in opravljanju ribiških izpitov razporeja izvedbene naloge povsem drugače: določa, da je ribiška družina dolžna sama, v sodelovanju z drugimi ribiškimi družinami ali v sodelovanju z območnimi zvezami ribiških družin na podlagi Priročnika za ribiče, organizirati usposabljanje ribiških pripravnikov iz vsebin predpisanih za opravljanje izpitov. RZS pa po Pravilniku izvaja zgolj končni teoretični izpit pred komisijo.

3.2. Ugotovitev dveh ravni normativnega neskladja

Primerjava zgornjih določil razkriva dvojno pomanjkljivost znotraj avtonomnega prava RZS:

1. Vsebinsko-normativno neskladje (Razporeditev nalog): Statut RZS v 7. členu izrecno določa, da RZS sama organizira usposabljanje. Pravilnik pa izvedbo usposabljanja v celoti prenaša na ribiške družine. V pravni teoriji in praksi velja načelo, da izvedbeni akt (Pravilnik) ne more samovoljno spreminjati, zoževati ali prenašati statutarnih nalog na tretje osebe (RD), če za tak prenos nima izrecne pooblastilne določbe v samem Statutu.

2. Formalno-procesno neskladje (Prekoračitev pristojnosti organa): 25. člen Statuta RZS izrecno pridržuje pristojnost za sprejem pravilnika o strokovnem usposabljanju Upravnemu odboru RZS. Če je Pravilnik sprejela Skupščina RZS (26. marca 2026), je Skupščina odločala ultra vires (izven svojih statutarnih pristojnosti iz 17. člena Statuta).

4. Vsebinska razmejitev nalog usposabljanja in izpitov med RD in RZS

Praktično pravilo, da »ribiška družina opravi vse aktivnosti usposabljanja, razen izpita«, ima v luči zakonske in statutarne ureditve jasno razmejeno vsebino:

4.1. Delokrog in obveznosti Ribiške družine (RD)

RD nastopa v procesu izobraževanja kot neposredni koncesionar na podlagi 28. člena ZSRib. Njen delokrog obsega celotno pedagoško, praktično in operativno delo. RD sprejme pripravnika v članstvo, mu določi usposobljenega mentorja ter organizira praktično delovanje v ribiškem okolišu (sodelovanje na delovnih akcijah, odlovi z električnim agregatom, poribljavanje, delo čuvajske službe, vzdrževanje vodnih teles). RD spremlja napredek pripravnika, vodi in potrjuje Pripravniški dnevnik ter poda končno oceno o pripravljenosti kandidata za pristop k izpitu. To delovanje ima naravo izvajanja javne službe in izpolnjevanja koncesijskih obveznosti.

4.2. Delokrog in obveznosti Ribiške zveze Slovenije (RZS)

RZS nastopa v procesu kot nosilka javnega pooblastila na podlagi odločbe ministra po 53. členu ZSRib. Njen **delokrog obsega normativno in** verifikacijsko delovanje. RZS določa enoten teoretični program usposabljanja, imenuje strokovne izpitne komisije, organizira in izvaja uradni preizkus znanja (ribiški izpit) ter uspelemu kandidatu izda potrdilo o izpitu. To potrdilo predstavlja uradno javno listino.

5. Pravna argumentacija in odgovor na očitke ribiških družin

V praksi se pogosto pojavljajo očitki ribiških družin, da morajo same organizirati in izvesti celotno usposabljanje, medtem ko RZS izvede zgolj izpit. Pravna analiza razkriva, da ti očitki v pretežnem delu temeljijo na nepoznavanju zakonodajne strukture ter zgrešenem razumevanju koncesijskega razmerja.

5.1. Odgovor na očitke: Zakonska dolžnost koncesionarja (28. člen ZSRib)

Očitek RD, da jih RZS neupravičeno obremenjuje z organizacijo usposabljanja, je pravno neustrezen. 8. točka tretjega odstavka 28. člena ZSRib izrecno nalaga strokovno usposabljanje ribičev samemu koncesionarju (RD). Usposabljanje pripravnikov torej ni »preneseno breme RZS«, temveč izvirna zakonska dolžnost ribiške družine, ki jo je prevzela s podpisom koncesijske pogodbe z državo. Poleg tega je usposabljanje po svoji vsebini vezano na lokalni teren (spoznavanje specifičnega okoliša, delovnih akcij in čuvajske službe), kar lahko operativno izvaja le lokalna družina.

5.2 Odprava notranjih neskladij

Dokler 7. člen Statuta RZS določa, da usposabljanje organizira RZS, Pravilnik pa to nalaga RD, obstaja vsebinsko nasprotje. Nižji akt (Pravilnik) ne more veljavno spremeniti višjega akta (Statuta). Najprej mora Upravni odbor RZS formalno sprejeti Pravilnik (s tem se odpravi formalna napaka sprejema na Skupščini po 25. členu Statuta). Dolgoročno pa mora Skupščina RZS ustrezno prilagoditi še 7. člen Statuta RZS, da se trajno vzpostavi popolna normativna skladnost.

6. Zaključek

Obstoj odločbe ministra po 53. členu ZSRib zagotavlja Ribiški zvezi Slovenije trdno upravnopravno podlago za izvajanje izpitov in izdajanje potrdil z statusom javnih listin. Dejanska praksa, po kateri ribiške družine opravijo celotno praktično usposabljanje, RZS pa izvede končni izpit, vsebinsko povsem ustreza zakonskemu konceptu ZSRib (28. člen vs. 53. člen).

Očitki RD o prenesenem bremenu so vsebinsko neupravičeni, saj strokovno usposabljanje pripravnikov po 28. členu ZSRib predstavlja njihovo izvirno zakonsko dolžnost kot koncesionarjev in se ne omejuje zgolj na kadre po 56. členu ZSRib. Kljub temu pa je bila ta praksa pomanjkljivo prenešena v interne akte RZS. Statut RZS v 7. členu nalogo organizacije usposabljanja še vedno formalno pripisuje RZS, sam Pravilnik pa je obremenjen s procesno napako (25. člen Statuta). Sprejem ustreznih statutarnih sprememb bo RZS omogočil, da svoje izvedbeno delo na področju vzgoje pripravnikov tudi formalnopravno zaokroži.

Jože Cepec, upokojeni višji sodnik

PRAVNI VIRI IN LITERATURA

1. Ustava Republike Slovenije (URS), Uradni list RS, št. 33/91-I s spremembami (zlasti 14., 42., 72. in 121. člen).

2. Zakon o sladkovodnem ribištvu (ZSRib), Uradni list RS, št. 61/06 in 44/17 (zlasti 28., 52., 53., 55. in 56. člen).

3. Zakon o društvih (ZDru-1), Uradni list RS, št. 64/11 – UPB2 in 22/14 (zlasti 14. člen).

4. Ustavno sodišče RS, Odločba št. U-I-305/94 z dne 3. 4. 1997.

5. Statut Ribiške zveze Slovenije (sprejet 20. 4. 2007, s spremembami z dne 30. 3. 2023; zlasti 7., 12., 17. in 25. člen).

6. Ribiška zveza Slovenije, Pravilnik o usposabljanju ribiških pripravnikov in opravljanju ribiških izpitov.

KORMORAN MED VARSTVOM PTIC IN VARSTVOM RIB

Veliki kormoran (*Phalacrocorax carbo*) je eden od zgledov uspešnega varstva narave v Evropi. Po podatkih EIFAAC (Komisija za celinsko ribištvo in ribogojstvo) pri FAO se je populacija vrste po sprejetju Direktive o ptičah leta 1979 povečala z okoli 50.000 osebkov v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja na več kot dva milijona danes. Podobne ocene je na konferenci junija 2025 v Bruslju predstavila tudi EAA (Evropska zveza ribičev), ki je govorila o več kot 1,5 milijona osebkov, pri čemer se številke med viri nekoliko razlikujejo, trend rasti pa je nedvoumen. Prav ta uspeh je sprožil naraščajoče konflikte. Kormoran je oportunistični plenilec, ki lovi tam, kjer je plen najbolj dostopen. To so pogosto ribogojnice, ekstenzivni ribniki in obalne lagune. Poleg neposrednega plenjenja povzroča tudi poškodbe pri preživelih ribah, stres in posledično slabšo rast ter tržno kakovost, kar dodatno zmanjšuje donosnost pridelave. EIFAAC kot orientacijsko vrednost navaja približno 180 kilogramov rib na kormorana na leto, torej povprečno okoli pol kilograma na dan. Pri večjih zimskih jatah zato že nekaj deset ptic pomeni več kilogramov odvzetih rib na dan v razmeroma majhnem odseku vodotoka.

Na konferenci EIFAAC in poljskega predsedstva Sveta EU junija 2025 so bile za leti 2023 in 2024 predstavljene prve ocene, po katerih naj bi škoda zaradi kormorana v ribogojstvu in ribištvu presegla 350 milijonov evrov letno, ptice pa naj bi uplenile okoli 274.000 ton rib. Od začetka devetdesetih let se je sladkovodna ribogojska proizvodnja v državah današnje EU-27 zmanjšala za približno 19 odstotkov; EIFAAC je ob tem opozoril, da je plenjenje kormoranov za številne ribogojnice pomemben gospodarski pritisk, ne pa edina razlaga za ta upad. Podoben vzorec upada ulova zaznavajo tudi komercialni ribiči, na primer v Grčiji in na Baltiku, kjer se pritožujejo nad neposredno konkurenco za isti ribji stalež.

Avgusta 2026 je bil končan obsežnejši popis, ki temelji na podatkih več kot 300 organizacij iz 26 držav. Ta ocenjuje skupno letno gospodarsko škodo na več kot 670 milijonov evrov. Za rekreacijsko in drugo celinsko ribištvo ocenjuje 150 do 220 milijonov evrov izgub na leto, za sladkovodno akvakulturo pa približno 250 milijonov evrov. V toplovodni akvakulturi so bile pogosto navedene izgube 10 do 30 odstotkov staleža, v skrajnih primerih do 70 odstotkov. Izgube ribiških upravljalcev so ocenjene na okoli 100 milijonov evrov letno, predvsem zaradi izgube naseljenih rib. Manjši ulov lahko zmanjšuje zanimanje za rekreacijski ribolov, s tem pa tudi prihodke od članarin in dovolilnic, ki so pomemben vir sredstev za upravljanje voda, obnovo habitatov in vlaganje rib. Novejši popis poleg gospodarske škode posebej izpostavlja tudi naravovarstveni vidik, saj kormorani plenijo salmonide, ciprinide, ostrižnike, jesetre in evropsko jeguljo, med njimi tudi ogrožene ali varovane vrste. Vpliv zato ni nujno omejen na izgubo »rib za ribolov«, temveč lahko na občutljivih mestih posega tudi v cilje obnove ribjih populacij in habitatov. Posredno je prizadet tudi ribiški turizem. Manj ribičev turistov lahko precej prizadene manjše podeželske skupnosti, ki so gospodarsko odvisne od rekreacijskega ribolova.

V Sloveniji se pojavljajo tri vrste iz družine kormoranov, veliki kormoran, pritlikavi kormoran (*Microcarbo pygmaeus*) in vranjek (*Gulosus aristotelis*). Problematika celinskega ribištva in ribogojstva se pri nas nanaša predvsem na velikega kormorana, ki je skladno z Uredbo o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah zavarovana vrsta. Ministrstvo za naravne vire in prostor je junija 2026 pojasnilo, da Slovenija nima uradnega stališča glede uvrstitve kormorana med lovne vrste, saj Evropska komisija uradnega predloga za spremembo Priloge II direktive o ptičah še ni vložila. Tak predlog bi šele zahteval oblikovanje uradnega stališča Republike Slovenije. Slovenija je marca 2024 postala članica EIFAAC in lahko tako neposredno sodeluje pri pripravi ter sprejemanju strokovnih priporočil te komisije. Namesto sistemskih kvot Slovenija ukrepe izvaja na podlagi posameznih dovoljenj. Po podatkih ministrstva sta bili junija 2026 v veljavi dve dovoljenji za odvzem določenega števila osebkov iz narave zaradi varstva ribjih vrst. Za ribiče je posebej pomembno petletno dovoljenje, izdano na zahtevo Ribiške zveze Slovenije za obdobje 2022–2027, ki na natančno določenih območjih dovoljuje plašenje ter odvzem do 139 velikih kormoranov letno. Gre torej za prostorsko in številčno omejen ukrep, ne za splošen lov na kormorana. Iz uradnih evidenc ministrstva v zadnjih dvajsetih letih sicer ni razvidnih odškodninskih zahtevkov zaradi škode, ki bi jo povzročili kormorani. V okviru Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo pa sta bili zaradi škode kormoranov na območjih Natura 2000 letni nadomestili izplačani dvema ribogojnicama. Gre sicer za drug mehanizem od odškodninskih zahtevkov za škodo po režimu zavarovanih vrst.

Na zasedanju Sveta EU za kmetijstvo in ribištvo 26. maja 2026 je Češka, ob podpori Hrvaške, Estonije, Finske, Latvije, Poljske, Romunije, Švedske in Slovaške, pozvala k takojšnjemu začetku priprave evropskega načrta upravljanja z velikim kormoranom. Devet članic je s tem znova odprlo vprašanje, ki evropsko ribogojstvo in ribištvo spremlja že več kot tri desetletja, kako uskladiti varstvo ptic z ohranjanjem ribjih populacij, akvakulturo, s sladkovodnim ribištvom in z njim povezanim turizmom. Skupina devetih držav članic meni, da so posamični nacionalni ukrepi nezadostni, saj gre za ptico selivko, ki prečka meje in se giblje po vsej celini. Predlagani okvir naj bi temeljil na znanstvenih dokazih, usklajenem spremljanju populacije, skupni metodologiji za oceno škode ter čezmejnem sodelovanju. Posebno pozornost pa naj bi namenil sredozemskim sistemom ribogojstva, kjer so ribe najbolj izpostavljene. Več držav članic je šlo še dlje in predlagalo uvrstitev kormorana v Prilogo II, del B Direktive o ptičah, kar bi ga formalno uvrstilo med vrste, ki jih je dovoljeno loviti.

Ribiška zveza Slovenije podpira pobudo, ki se ji je do junija pridružila tudi Litva. V RZS menijo, da bi to zmanjšalo potrebo po zapletenih postopkih odobritve izjemnih posegov, če bi država vnaprej določila ustrezne kvote po regijah. Poleg tega ribiči poročajo, da se odstreli kljub izdanim dovoljenjem zaradi pritiska okoljevarstvenikov v praksi ne izvajajo vedno dosledno. Na drugi strani je DOPPS (Društvo za opazovanje in preučevanje ptic) v izjavi iz leta 2017 odločno nasprotovalo pavšalnemu obsojanju kormorana in opozorilo, da so za slabo stanje rib v slovenskih rekah odgovorni predvsem upravljavci voda, saj glavne grožnje predstavljajo prestavljanje rib med porečji, naseljevanje tujerodnih vrst, zajezitve, regulacije rek in onesnaževanje. Kormoran po njihovem takratnem stališču ni bil prepoznan kot dejavnik ogroženosti niti pri eni ribji vrsti v Sloveniji. Takšna ocena ni bila povsem skladna s takrat veljavnim Programom upravljanja rib v celinskih vodah Republike Slovenije za obdobje do leta 2021, ki je med vplivi kormorana posebej izpostavljal lipana in podust ter navajal izrazit vpliv na lipana v Savi Bohinjki in Unici. Tudi znanstvena literatura o dejanskem vplivu kormorana na ribje staleže ni enotna. Študija na jezeru Ymsen na Švedskem na primer ni zabeležila upada ribjih staležev kljub eni najvišjih gostot gnezdečih kormoranov v tamkajšnjem okolju, raziskava v Kuronski laguni v Litvi pa je pokazala zanemarljivo prekrivanje med velikostno selektivnostjo kormoranovega plenjenja in selektivnostjo komercialnih zabodnih mrež. Po drugi strani je 40-letni podatkovni niz z jezera Oneida v ZDA pokazal, da je plenjenje tamkajšnjega zlatogrlega kormorana (*Nannopterum auritum*) pomembno prispevalo k upadu dveh vrst ostrižnikov. Čeprav gre za drugo vrsto kormorana, raziskava dobro kaže, da je lahko vpliv ribojede ptice v določenih razmerah na posamezne ribje populacije zelo velik.

Strokovnjaki zato opozarjajo, da je vpliv kormorana močno odvisen od lokalnih razmer, vodnega telesa, sestave plena in gostote populacije. V praksi to pomeni, da je učinek enakega števila ptic bistveno drugačen na velikem jezeru kot na ozkem zimskem zatočišču lipana ali podusti, kjer so

Kormorani (foto: iNaturalist, Djoudi National Bird Sanctuary, Senegal)

ribe prostorsko zgoščene in se plenjenje ponavlja na istem odseku. Zato je za upravljanje pomembno spremljati ne le število kormoranov, temveč tudi mesta zadrževanja, sestavo plena in stanje lokalnih ribjih populacij. Zaradi tega so enotni, vseevropski sklepi težavni, hkrati pa prav to neenotnost izkoriščajo tako zagovorniki kot nasprotniki strožjih ukrepov.

Pravni položaj vrste je nekoliko bolj niansiran, kot nakazuje izraz »zaščitena vrsta«. Natančneje je bila leta 1997 iz Priloge I direktive o ptičah odstranjena celinska podvrsta velikega kormorana *Phalacrocorax carbo sinensis*, veliki kormoran pa še vedno ostaja v splošnem režimu varstva divjih ptic po direktivi. Veliki kormoran ni uvrščen v Prilogo II Direktive o ptičah, zato ga ni mogoče loviti kot običajno lovno vrsto. Deveti člen direktive sicer državam članicam omogoča izjeme za preprečevanje resne škode, vendar so te v praksi urejene zelo različno. Nekatere članice izjeme uporabljajo obsežnejše, kot na primer Francija, druge pa jih sploh ne uporabljajo. Zato se tudi možnosti za izvajanje ukrepov proti škodi med posameznimi državami precej razlikujejo. Evropski parlament je na to opozarjal že leta 2008, 2018 in 2022, ko je v resolucijah Evropsko komisijo večkrat pozval k pripravi vseevropskega načrta upravljanja kormorana. Komisija za zdaj ni predlagala zavezujočega vseevropskega načrta upravljanja, neposredno ukrepanje pa še naprej prepušča državam članicam v okviru 9. člena. Komisija je sicer letos naredila delen korak naproti državam članicam. Komisarka za okolje, vodno odpornost in konkurenčno krožno gospodarstvo Jessika Roswall je aprila 2026 predstavila posodobljene smernice za uporabo 9. člena direktive o ptičah, ki jih je Komisija 31. julija objavila v Uradnem listu EU. Smernice državam podrobneje pojasnjujejo, kako lahko med drugim tudi zaradi preprečevanja resne škode ribištvu in akvakulturi ter zaradi varstva rastlinstva in živalstva odobravajo izjeme za regulacijo kormorana, ne da bi pri tem spreminjale njegov pravni status. Pogoj je, da ni druge zadovoljive rešitve, ukrep pa mora biti ustrezno utemeljen in izveden tako, da populacija vrste ostane na zadovoljivi ravni.

Komisija je v zadnjih dveh desetletjih sofinancirala vrsto projektov, namenjenih boljšemu razumevanju in obvladovanju konflikta, med njimi REDCAFE (*Reducing the Conflict between Cormorants and Fisheries on a pan-European scale*) in INTERCAFE (*Interdisciplinary Initiative to Reduce pan-European Cormorant-Fisheries Conflicts*). Na njune rezultate je nadgradil projekt CORMAN (*Cormorant Management*), v okviru katerega so nastali pregledi ekologije in številčnosti kormorana, njegovih vplivov na ribe in ribištvo ter ukrepov za zmanjševanje konfliktov, od mrežnih pregrad in nadzemnih žic do akustičnih naprav. Komisija je to gradivo obsežno posodobila maja 2024, a kljub temu do zdaj ni predlagala zavezujočega vseevropskega režima upravljanja, zato odločanje o konkretnih ukrepih ostaja v pristojnosti držav članic v okviru 9. člena.

V letu 2025 je EIFAAC pripravljal osnutek okvira za evropski načrt upravljanja velikega kormorana, ki ga je vodil profesor Ian Cowx z Univerze Hull ob sodelovanju številnih strokovnjakov in deležnikov. Po posvetovanjih je EIFAAC spomladi 2026 objavil dopolnjen osnutek okvira. V času priprave tega prispevka, 8. oktobra 2026, v Rigi poteka 33. zasedanje EIFAAC, na katerem je okvir evropskega načrta upravljanja velikega kormorana predviden za obravnavo in morebitno formalno potrditev. Izid zasedanja ob zaključku besedila še ni bil objavljen. Dokument predlaga usklajeno spremljanje populacije, oceno škode in prilagodljivo upravljanje, ki naj bi ohranjalo ugoden ohranitveni status vrste, hkrati pa zmanjšalo konflikte z ribištvom in akvakulturo. Julija 2026 je EIFAAC začel pripravljati tudi posebno svetovalno skupino za upravljanje kormorana (Cormorant Management Advisory Group, CMAG). Njene prednostne naloge naj bi bile skupni protokoli spremljanja in poročanja, evropska podatkovna platforma, bolj primerljive ocene vplivov na ribe in gospodarstvo ter usklajevanje ukrepov med državami.

Osnutek je med pripravo naletel na oster odpor okoljskih organizacij. BirdLife International in Wetlands International Europe sta skupaj s še približno 40 nevladnimi organizacijami komisiji in FAO poslala pismi, v katerih opozarjata, da naj bi bil osnutek znanstveno slabo utemeljen, v nasprotju z direktivo o ptičah in z ustaljenimi postopki za upravljanje ptic selivk. Po njihovem mnenju zmanjšanje populacije ne bi sorazmerno zmanjšalo lokalnih konfliktov, saj bi kormorani, kot oportunistični plenilci, še naprej iskali hrano tam, kjer je te največ, ne glede na skupno velikost populacije, razen če bi bila populacija zmanjšana skoraj do izumrtja.

Razprava o kormoranu se tako vse bolj premika od vprašanja, ali je evropsko usklajevanje sploh potrebno, k vprašanju, kako ga prenesti v učinkovito upravljanje na terenu. Kljub napredku EIFAAC-ovega okvira še ni mogoče enačiti s skupnim evropskim načrtom upravljanja. EIFAAC ima svetovalno vlogo, njegove odločitve pa za države niso zavezujoče, zato okvir za zdaj pomeni predvsem strokovno podlago za bolj usklajeno spremljanje populacije, škode in ukrepov. Evropski popis škode zaradi plenjenja kormoranov, ki so ga EIFAAC, EAA in FEAP objavili avgusta 2026, je pri tem pomemben korak k primerljivejšim podatkom o izgubah in lokalnih vplivih. Sam po sebi pa ne spreminja pravnega statusa vrste niti ne uvaja enotnega sistema odvzema na ravni EU. Konkretni ukrepi bodo še naprej ostali v pristojnosti držav članic in vezani na izjeme po 9. členu Direktive o ptičah. Pravi preizkus evropskega usklajevanja zato ne bo formalna potrditev EIFAAC-ovega okvira, temveč to, ali bodo skupne metode in boljši podatki državam omogočili hitrejše, jasneje utemeljeno in učinkovitejše ukrepanje tam, kjer je vpliv kormorana na ribje populacije dejansko izkazan.

Jernej Bravničar

VIRI IN LITERATURA

Cowx, I. G., Jepsen, N. in Van Anrooy, R. 2026. Framework for a European Management Plan for the Great Cormorant. Rome: FAO. DOI: 10.4060/cd9739en.

European Commission. 2026. Guidance document on the general system of protection of bird species – Article 5 and Article 9 of the Birds Directive. Commission Notice C/2026/4094. Official Journal of the European Union.

European Parliament and Council of the European Union. 2009. Directive 2009/147/EC on the conservation of wild birds. Official Journal of the European Union, L 20: 7–25.

European Commission. 1997. Commission Directive 97/49/EC amending Council Directive 79/409/EEC on the conservation of wild birds. Official Journal of the European Communities, L 223: 9–17.

FAO/EIFAAC. 2026. European inventory of fish damages caused by cormorant predation. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations.

Svet Evropske unije. 2026. Call for a Joint Approach to Address the Impacts of Fish-eating Predators, in Particular the Great Cormorant. Dokument 9449/1/26 REV 1, 22. 5. 2026.

Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije. 2022. Dovoljenje za vznemirjanje in odvzem iz narave z odstrelom velikih kormoranov (Phalacrocorax carbo), št. 35606-6/2022-2550-22 z dne 28. 11. 2022.

Vlada Republike Slovenije. 2015. Program upravljanja rib v celinskih vodah Republike Slovenije za obdobje do leta 2021. Ljubljana.

DOPPS – Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. 2017. So kormorani dežurni krivci? 6. 2. 2017.

Engström, H. 2001. Long term effects of cormorant predation on fish communities and fishery in a freshwater lake. Ecography, 24(2): 127–138. DOI: 10.1034/j.1600-0587.2001.240203.x.

Troynikov, V. idr. 2013. Cormorant catch concerns for fishers: estimating the size-selectivity of a piscivorous bird. PLoS ONE, 8(11): e77518. DOI: 10.1371/journal.pone.0077518.

Rudstam, L. G. idr. 2004. Cormorant predation and the population dynamics of walleye and yellow perch in Oneida Lake. Ecological Applications, 14(1): 149–163. DOI: 10.1890/03-5010.

Wetlands International Europe. 2025. Our call to resolve the cormorant-fisheries conflict based on proper science, respecting EU and international laws and processes. Skupna izjava okoljskih organizacij.

PRAZNOVANJE 80 LET DELOVANJA RD VELENJE

80 let delovanja Ribiške družine Velenje je pomemben jubilej, ki si zasluži posebno pozornost. Obletnica ni le priložnost za pregled na prehojeno pot, temveč tudi poklon vsem generacijam ribičev, ki so s svojim delom, predanostjo in odnosom do narave soustvarjali upravljanje z velenjskim ribiškim okolišem. Slovesnega srečanja so se udeležili predstavniki lokalne skupnosti, podžupanja Aleksandra Vasiljević, predstavniki vabljenih ribiških družin ter številnih organizacij in društev Šaleške družine, sekretar Igor Miličič pa je zastopal Ribiško zvezo Slovenije. Jubilej je tako povezal številne, ki jih združuje ribištvo, skrb za vodno okolje, naravo in medsebojno sodelovanje. Slovesnost je moderiral lokalno zelo znan Drago Kolar, ki je tudi velik ljubitelj narave in ribolova, za dobro vzdušje pa so skrbeli harmonikarji orkestra Barbara, za kar se vsem iskreno zahvaljujemo.

Delovanje sedanje Ribiške družine Velenje se je začelo pred davnimi 80 leti, ko so preživeli ribiči v Premogovniku Velenje leta 1946 ustanovili »Ribarski odsek sindikalne podružnice Rudnika Velenje«. S tem so postavili temelje sedanje Ribiške družine Velenje. Na prvem občnem zboru Ribarskega odseka, ki so ga vodili funkcionarji sindikata, so ribiči iz svoje sredine izvolili predsednika, tajnika, blagajnika ter nadzorni odbor. V prvem obdobju delovanja je treba poudariti, da so bila v tem času sestavljena prva pravila ribarjenja v ugrezninskih jezerih in uvedene prve tiskarsko izdelane ribolovne dovolilnice. Nove člane so sprejemali na letnih občnih zborih in to izrecno samo zaposlene v Rudniku lignita Velenje. V letu 1947 pa je bila sprejeta pobuda, da se lahko včlanijo tudi tisti, ki niso zaposleni v Rudniku, morajo pa biti člani sindikata v svojem podjetju. Ribarski odsek pri sindikalni podružnici Rudnika lignita Velenje je v tej obliki organiziranosti deloval in gospodaril z vodami ugrezninskih jezer vse do leta 1968. Na izrednem ustanovnem občnem zboru velenjskih ribičev, ki je bil 26. maja 1968, je bil sprejet sklep, da se ustanovi samostojno Ribiško društvo Velenje in se kot društvo registrira pri Skupščini občine Velenje kot pravna oseba. Slavnostno vzdušje ustanovnega občnega zbora je popestrilo še razvitje društvenega prapora.

Harmonikarji orkestra Barbara

Jubilejna listina RZS ob 80 let delovanja RD Velenje

Ribiška družina Velenje je MO Velenje podelila priznanje za zgledno sodelovanje.

Podeljena priznanja ob 80-letnici RD Velenje

Veselo razpoloženje velenjskih ribičev

Jubilejna torta

Prisotni častni člani Ribiške družine Velenje

Podžupanja MO Velenje Aleksandra Vasiljević je v slavnostnem nagovoru poudarila pomen dolgoletnega sodelovanja med Ribiško družino Velenje in lokalno skupnostjo. V svojem govoru je izpostavila sodelovanje pri pripravi zakona za umeščanje sončnih elektrarn na ugrezninska jezera v Šaleški družini. Ob pomoči Ribiške družine Velenje je lokalna skupnost z velikimi napori to preprečila. Danes v državnem prostorskem načrtu paneli na Škalskem jezeru niso več možni, verjetnost za postavitev na Velenjskem jezeru pa so tudi minimalne. Ribiči tako iz naravovarstvenega vidika pomagajo soustvarjati življenje tukaj v Velenju. S prenašanjem znanja in izkušenj na mlajše rodove ohranjajo tradicijo ter pomemben občutek varovanja okolja in življa v naših jezerih.

Sekretar Ribiške zveze Slovenije Igor Miličić je pohvalil delovanje RD Velenje in se zahvalil za delo, ki ga pri tem opravljajo. Zaslužnejši člani so prijeli priznanja ribiške zveze, Ribiška družina pa je prejela jubilejno listino ob 80-letnici svojega delovanja. Pri tem je sekretar izpostavil res dobro sodelovanje med zvezo in ribiško družino.

Sekretar Ribiške zveze Slovenije Igor Miličić je pohvalil delovanje RD Velenje in se zahvalil za delo, ki ga pri tem opravljajo.

Slavnostni govornik ob tem visokem jubileju je bil Niko Vivod, predsednik Ribiške družine Velenje, ki je izpostavil ponos nad društvom, ki je v osmih desetletjih postalo prepoznavno tudi širše. V tem času smo uspeli zgraditi Ribiški dom, ki je zelo priljubljen med lokalnim prebivalstvom. Poudaril je pomen tovarištva, prijateljstva, solidarnosti in skrb za naravo ter ribe, s katerimi upravljamo. Številne prostovoljno opravljene ure, ki se jih je v lanskem letu nabralo za več kot 5000, nam omogočajo, da se ribiška družina razvija in vse zaupane naloge tudi uspešno opravi. Še posebej smo ponosni na delo z mladimi, saj smo v zadnjem desetletju uspeli število mladih ribičev povečati za 5x. Ob tem se je zahvalil vsem podpornikom in donatorjem, ki pomagajo pri delovanju ribiške družine, ribiška družina pa se jim je zahvalila z jubilejnim priznanjem ob 80-letnici delovanja. Ob slovesnosti je ribiška družina izdala tudi jubilejni bilten, na velikem plakatu pa so bili predstavljene fotografije kapitalnih ulovov in pomembnih dogodkov v zadnjem desetletju delovanja družine.

Svečani slovesnosti je sledil zabavni del s pogostitvijo vseh sodelujočih. Za okusno zakusko je bil zaslužen Denis Strmčnik, najemnik ribiškega doma. Za piko na i pa je poskrbela velika torta v čast praznovanja visokega jubileja 80 let delovanja Ribiške družine Velenje.

Besedilo in fotografije:
predsednik RD Velenje: Niko Vivod

Popolna koncentracija (foto: Jure Osolin)

ROK ŠPAROVEC PONOVNO DRŽAVNI PRVAK V MUHARJENJU

Zadnjo nedeljo v septembru se je uspešno zaključila že 28. sezona državnega prvenstva v muharjenju. Posamezni naslov je že petič osvojil Rok Šparovec, medtem ko je ekipno naslov ponovno romal tekmovalcem Bleda, skupno že petnajstič in hkrati nepretrgoma od leta 2014 dalje.

Muharska tekmovalna podkomisija je za leto 2026 razpisala šest tekem državnega prvenstva, s tem da je bila zaradi vseh predvidenih mednarodnih tekem glavnina prvenstva že spomladi in v začetku poletja. Sezona se je tako začela v začetku maja, ko je bila po skoraj desetih letih tekma v Kamniku na Kamniški Bistrici. Čeprav poplave leta 2023 niso prizanesle niti tej dolini, pa se situacija z gradbenimi deli in popoplavnimi ukrepi umirja, čeprav še zdaleč ni končana. Lepo vreme in odličen vodostaj sta prinesla zanimivo tekmo, kjer je z dvanajstimi ujetimi ribami zmagal prav Rok Šparovec pred Ticijanom Paljkom na drugem in Juretom Pogačarjem na tretjem mestu, medtem ko je v ekipni konkurenci slavila ekipa Bleda.

Štirinajst dni kasneje je sledila druga tekma in tudi tokrat na reki, ki je v zadnjih letih ni bilo na sporedu. Ribiška družina Mozirje je kljub višjemu vodostaju na reki Savinji ponovno pripravila odlično tekmo, izostal pa ni niti ulov. Zmagal je Fadil Čekić pred Luko Pesjakom na drugem in Rokom Ledinškom na tretjem mestu, ekipno pa je bila zopet najboljša ekipa Bleda. Veseli me, da je bilo ujetih tudi kar nekaj lipanov in verjamem, da bo z dobrim gospodarjenjem v Mozirju teh v prihodnosti še več.

Tretja tekma se je kljub mejnemu vodostaju Save Bohinjke normalno izvedla pod okriljem Ribiške družine Bled. Izredno zahtevne razmere so pokazale, zakaj tekmovalci Bleda dominirajo v državnem prvenstvu že več kot deset let, saj so osvojili prva tri mesta: zmagal je lanski državni prvak Matjaž Tirovič, drugi je bil ponovno Luka Pesjak, tretji pa njegov

Državni prvak Rok Šparovec, na njegovi desni drugouvrščeni Luka Pesjak, na njegovi levi tretjeuvrščeni Žan Valentinčič (foto: Luka Pesjak)

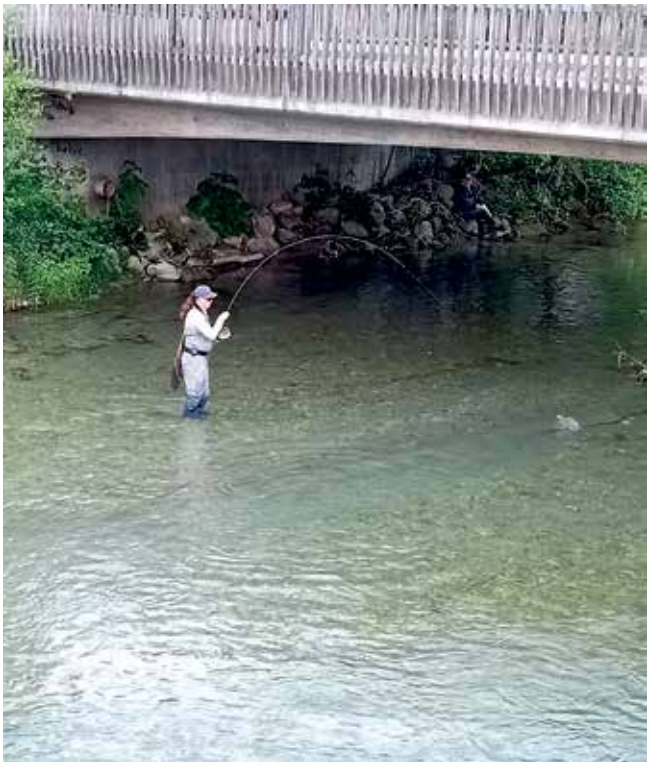

Andrej Ledinšek pri utrujanju ribe na Kamniški Bistrici (foto: Jure Osolin).

Bled, državni prvaki 2026 (foto: Luka Pesjak)

Janko Čeperlin in prelepa soška postrv z zadnje tekme na jezeru (foto: dr. Miroslav Žaberl)

mlajši brat Nejc. Vendar pa je bilo že čez teden dni povsem drugače. Še ena tradicionalna tekma, tokrat na Sori v Medvodah, je prvo zmago v državnem prvenstvu prinesla Sandiju Škrabarju, na drugem in tretjem mestu pa sta mu sledila Ambrož Paljk in Žan Valentinčič. Ekipno so prednost domačega terena izkoristili tekmovalci Medvod in s tem dosegli odmevno zmago, še največji osmoljenci tekme pa so bili prav maloprej omenjeni tekmovalci Bleda, saj so osvojili zgolj četrto mesto in s tem končali niz 41 zaporednih ekipnih uvrstitev med najboljše tri na posameznih tekmah. Gre za niz, ki se je začel že davnega leta 2018 v Mozirju in čeprav se je vmes ekipa tudi spremenila, ga bo težko ponoviti.

Natrpan urnik tekem še ni bil pri koncu, sledila je še zadnja tekma pred poletnim premorom – reka Savinja v Celju. Dobre pogoje tekme je najbolje izkoristil domačin Žiga Fijavž, ki je suvereno dobil tekmo pred Romanom Popičem na drugem in Davidom Primožičem na tretjem mestu. Ekipno tokrat ni bilo tako suvereno kot ponavadi, a vseeno so stvari na svoje mesto ponovno postavili tekmovalci Bleda, ki so za malo,

Prve tri ekipe državnega prvenstva v muharjenju 2026 (foto: Luka Pesjak)

pa vendarle, premagali glavne kandidate v igri za naslov Mozirje. To je po izračunu rezultatov pomenilo, da je bil naslov prvakov v ekipni konkurenci že pred zadnjo tekmo tudi teoretično oddan Bledu, medtem ko se je večja borba obetala v igri za posamezni naslov, saj je prve tri posameznike – Roka, Luko in Matjaža – ločilo zgolj nekaj točk.

Pisala se je zadnja nedelja v septembru in ribiška družina Tolmin je ponovno odlično pripravila vse potrebno za novo, že tretjo tekmo v državnem prvenstvu iz čolnov. Že dolgo vemo, da je Most na Soči več kot primeren za takšne tekme in tudi tokrat ni razočaral, pa čeprav je bil ribolov tokrat izjemno težak. Nizek vodostaj Soče in s tem tudi vodostaj jezera ni prizanesel tekmovalcem, saj je bila vsaka ulovljena riba več kot dragocena, naj samo omenim, da je zgolj ena ujeta postrv že zadoščala za mesto med najboljšimi petimi tekmovalci, vsaj eno ribo pa jih je ujelo petnajst. S šestimi ujetimi ribami je svoje bogate mednarodne izkušnje kot sodnik na tekmah najvišjega svetovnega nivoja najbolje vnovčil predsednik Ribiške zveze Slovenije, dr. Miroslav Žaberl, ki je tako po mnogo muharskih uspehih v preteklosti prišel tudi do prve zmage v državnem prvenstvu. Sledila sta mu Janko Čeperlin na drugem in Žan Valentinčič na tretjem mestu, oba tekmovalca Mozirja, ki sta s tem na zadnji tekmi sezone tudi prinesla zmago Mozirju. S tem je Mozirje (Žan Valentinčič, Janko Čeperlin, Vitan Bor Gorjan, Gal Giodani) tudi osvojilo drugo mesto v državnem prvenstvu, medtem ko so bile tretje ponovno Medvode (Jure Pogačar, Jože Zajc, Saša Mehmedika, Aljaž Stopar), ki v 28. sezonah državnega prvenstva zgolj šestkrat niso končale med najboljšimi tremi ekipami. Še boljšo statistiko pa imajo novi stari državni prvaki, tekmovalci Bleda, za katere je bil to že trinajsti zaporedni naslov državnih prvakov (skupno petnajsti); za Bled so tudi letos nastopali Rok Šparovec, Luka Pesjak, Matjaž Tirovič in Nejc Pesjak.

Predsednik RZS dr. Miroslav Žaberl je bil po zadnji tekmi prešerno razpoložen (foto: Jure Osolin).

Če je bilo v ekipnem delu vse odločeno že poleti, pa je bilo v posameznem odločeno prav na koncu. Majhne razlike so pomenile, da lahko prav vsaka riba pomeni skok po lestvici, je pa stvari na svoje mesto že zjutraj postavil Rok s 74 cm dolgo ujeto šarenko, tudi najdaljšo ribo tekme. To je bilo dovolj, da je ohranil prvo mesto za svoj rekordni peti naslov državnega prvaka pred sotekmovalcem Luko Pesjakom na drugem mestu, medtem ko je na tretjem mestu prišlo do spremembe. Slab dan Matjaža Tiroviča je najbolje izkoristil domačin Žan Valentinčič (ki sicer tekmuje za Mozirje), ki je z dvema ujetima ribama, eno prav v zadnji minuti, v skupnem seštevku skočil na tretje mesto. Sledil je Matjaž Tirovič na nehvaležnem četrtem mestu, peti pa je končal Rok Ledinšek.

Tako se je uspešno zaključila še ena sezona državnega prvenstva v muharjenju, v katerem je do sedaj nastopilo 28 ekip in več kot 300 posameznikov. V vseh sezonah je posamezni naslov osvojilo 19 različnih tekmovalcev, na najvišji stopnički pa je stalo tudi sedem ekip oziroma ribiških družin. Čeprav v zadnjih letih pogrešamo kar nekaj tradicionalnih ekip, ki so v preteklosti že dostavile odlične tekmovalce, pa ostajajo zapisane v statistiki in zgodovini državnega prvenstva, ki se je letos ponovno zelo uspešno zaključilo in se bo po zimskem premoru ponovno nadaljevalo z novo sezono. Do takrat pa bomo navezali tudi kakšno »tekmovalno« muho več, da bomo v letu 2027 pripravljeni na nove uspehe.

Besedilo: Jure Osolin

Najlon, osvetljen z uv svetilko, se zelo dobro vidi ponoči.

NAJLON ALI PLETENA VRVICA - NEVIDNA VEZ MED RIBIČEM IN RIBO

Če so palice in kolesca mišice našega sistema, so najloni in vrvice njegov živčni sistem. Gre za najbolj obremenjen del opreme, ki je v nenehnem stiku z vodo, podvodnimi ovirami in seveda z ribo. Napačna izbira ali zanemarjanje kakovosti na tej točki pomeni neizbežen poraz, zato moramo natančno razumeti, kdaj uporabiti katero različico in kako sestaviti varen sistem.

V osnovi poznamo dve kategoriji:

Monofilamenti (klasični najloni): So najbolj univerzalna izbira. Njihova glavna prednost je raztegljivost (praviloma med 12 in 20 odstotkov), ki deluje kot odličen blažilec sunkov med utrujanjem ribe, sploh tik pred podmetalko. Najloni imajo tudi visoko odpornost proti drgnjenju ob kamenje in veje ter potonejo hitreje kot večina pletenih vrvic.

Pletene vrvice (multifilamenti): Nimajo skoraj nikakršne raztegljivosti, kar omogoča takojšen prenos signala o prijemu na ekstremnih razdaljah (preko 150 metrov). So bistveno tanjše pri enaki nosilnosti kot najlon, kar podaljšuje mete. Slaba stran je njihova občutljivost na ostre skale in školjke, kjer se hitreje pretrgajo, ter dejstvo, da zaradi neraztegljivosti zahtevajo izjemno previdno utrujanje ribe s pomočjo mehke palice in natančne zavore.

Ključni gradniki varnega in učinkovitega sistema

Predvrvica za daljše mete (*angl.* Shock leader): Pri metanju težkih uteži (100 gramov in več) so sile na laksu v trenut-

ku zamaha ogromne. Da preprečimo strganje osnovnega laksa in nevarno letenje uteži, na konec sistema navežemo 8 do 12 metrov močnejšega materiala. To je lahko debel monofilament (0,50–0,60 mm) ali namenska pletena vrvica (nosilnosti 30–50 lb), ki prevzame celoten pritisk meta.

Sistemi (*angl.* Safety rigs): sodobni krapolov temelji na spoštovanju ribe. Vsak sistem z utežjo (najsi bo to t. i. Safety Bolt Clip ali t. i. Inline sistem) mora biti sestavljen tako, da se utež ob morebitnem strganju osnovnega laksa nemudoma sname s sistema. S tem krapu omogočimo, da za seboj vleče le kratek predvez s trnkom, namesto da bi bil obsojen na pogin zaradi zapletanja težke uteži v podvodno vejevje.

Trnki in uteži: trnek mora biti izjemno močan, kovan in lasersko nabrušen. Obliko trnka (npr. Wide Gape, Curve Shank ali Long Shank) izbiramo glede na vrsto vabe in tip dna. Uteži pa poleg teže opravljajo tudi nalogo kamuflaže – njihovi premazi morajo posnemati barvo blata, peska ali podvodnega rastlinja, da ne prestrašijo previdnih velikih krapov.

Kdaj izbrati najlon in kdaj pleteno vrvico?

Najlon je vaša prva izbira za:

– vsakodnevni ribolov z meta; zaradi gladke površine lažje drsi skozi vodila palice.

– Ribolov na čistih vodah in krajših razdaljah (do 100 m): kjer raztegljivost pomaga pri varnem utrujanju brez trganja ribjih ustnic.

– Ribolov v čistih, bistrih vodah: Ker je monofilament v vodi skoraj neviden.

Pleteno vrvico izberite za:

– Ribolov na ekstremnih razdaljah z razvažanjem (čoln), kjer bi raztegljiv laks ob prijemu na 300 metrih deloval kot elastika, zaradi česar signalizator sploh ne bi zapiskal.

– Marker palico, ker zaradi neraztezanja takoj občutimo tip dna na vrhu palice.

– Ribolov v gostem podvodnem rastlinju (trava, blatnik): pletena vrvica s svojimi ostrimi nitmi deluje kot žaga in dobesedno prereže vodno rastlinje, kar omogoča, da ribo uspešno spravimo iz rastlinja.

Nujen dodatek: kadar lovite s pleteno vrvico, na konec vedno dodajte nekaj metrov debelega monofilamenta ali t. i. *snag leaderja*, ki bo ob morebitnem drgnjenju ob ostre podvodne ovire preprečil takojšnjo izgubo ribe.

Podmetalka - varen pristanek za vašega kapitalca

Ko so vsi tehnični izzivi premagani in se kapitalna riba po dolgotrajnem utrujanju končno pojavi na površini, nastopi ključni trenutek celotnega ribolova. Podmetalka v modernem krapolovu ni le pripomoček za dvigovanje ribe iz vode, temveč je varnostno orodje, ki mora zagotoviti, da krap brežino doseže popolnoma nepoškodovan. Napačna tehnika ali neustrezna mreža lahko v nekaj sekundah izničita ves trud in trajno poškodujeta ribo.

Sodobna kraparska podmetalka se od klasičnih bistveno razlikuje po svojih dimenzijah in materialih:

Velikost in oblika (razpon krakov): standardna kraparska podmetalka je trikotne oblike, kjer sta dva ogljikova ali stekloplastična kraka vpeta v osrednji blok. Razpon krakov se meri v palcih (čevljih) in mora znašati najmanj 42 palcev (107 cm), za izjemno velike ribe pa se uporabljajo različice s 46 ali 50 palci. Takšne dimenzije omogočajo, da lahko v mrežo varno in brez zvijanja hrbtenice zajamemo krapa, ki presega dolžino enega metra.

Mreža, prijazna do ribje sluzi (*angl.* Fish-Friendly Mesh):

Navit najlon na kolutu. Posebnih neonskih barv, ki pridejo posebno prav ponoči ko lovimo z večimi palicami in z neonsko svetilko vidimo njihove linije.

najpomembnejši del podmetalke je njena mreža. Ta mora biti izjemno mehka in tkana brez vozlov. Grobe mreže z vozli lahko namreč ribi poškodujejo plavuti ali odstranijo zaščitno sluz, kar odpira pot glivičnim okužbam.

Dovolj globoka (praviloma med 90 in 110 cm) mreža: globina mreže omogoča, da riba po zajemu varno počiva navpično pod gladino, medtem ko ribič pripravlja opremo na bregu.

Drobno tkana na dnu: spodnji del mreže je pogosto še gostejši, kar preprečuje, da bi se trnek med premikanjem ribe zapletel v mrežo in ji raztrgal usta.

Ročaj in osrednji blok (*angl. Spreader Block*): ročaji so običajno narejeni iz lahkega in močnega ogljika, dolgi pa so 6 čevljev (1,80 metra). Za ribolov iz čolna ali zaraščenih bregov so izjemno praktični dvodelni ali teleskopski ročaji, ki jih lahko skrajšamo. Osrednji blok, ki drži kraka skupaj, mora biti masiven in robusten (najbolje iz aluminija ali nerjavečega jekla), saj trpi največje pritiske pri odpiranju in zapiranju.

Kako pravilno rokovati s podmetalko?

Nikoli ne dvigujte ribe kot z zajemalko. To je najpogostejša napaka začetnikov. Ko je krap v podmetalki, ročaja nikoli ne dvigujte vodoravno kot vzvod. Pod pritiskom teže 15- ali 20-kilogramske ribe boste zlomili ročaj iz ogljika ali kraka podmetalke, še huje pa je to, da lahko poškodujete ribo.

Pravilen postopek po zajemu: ko je riba v mreži, odložite palico (ali popustite zavoro). Ročaj podmetalke potegnite k sebi, izvlecite oba kraka iz osrednjega bloka, mrežo nekajkrat navijte okoli krakov, da krapa »zaprete v mrežo«, šele nato ga z obema rokama varno dvignite iz vode ter prenesite na navlaženo blazino za odpenjanje.

Uporaba plovca za podmetalko (*angl.* Net Float): na ročaj tik pod blok vedno namestite namenski plovec iz neoprenske pene. Ta drži glavo podmetalke na površini vode, kar vam omogoča, da z eno roko lažje upravljate podmetalko, z drugo pa držite palico med utrujanjem, še posebej, če lovite sami.

Besedilo in fotografiji: Andrej Kmetič

PLIMA IN OSEKA – RIBIČEV NEVIDNI PRIPOMOČEK K USPEHU

PLIMA IN OSEKA NISTA SAMO DVIGANJE IN SPUŠČANJE MORJA

Ko stopimo ob morsko obalo, pogosto najprej opazimo veter, valove, barvo in prosojnost vode. Toda pod morsko gladino ves čas poteka še en pomemben pojav, ki ga ribič ne sme zanemariti – plima in oseka. Čeprav se zdi, da gre samo za dviganje in spuščanje morske gladine, ima plimovanje velik vpliv na gibanje vode, prehranjevanje in vedenje rib ter s tem tudi na uspešnost ribolova. Glavni vzrok za nastanek plime in oseke je gravitacijski vpliv Lune, pomemben pa je tudi vpliv Sonca.

ZA RIBIČA NI POMEMBNA SAMO VIŠINA VODE

Pri ribolovu sama višina vode niti ni najpomembnejši podatek. Veliko pomembnejše je, kdaj in kako se voda začne premikati. Ko se zaradi plime in oseke začnejo premikati vodne mase, se z njimi premikajo tudi plankton, drobni organizmi in drugi viri hrane. Manjše ribe sledijo hrani, za njimi pa tudi plenilske vrste. Ribe zelo dobro zaznavajo spremembe v svojem okolju in pogosto izkoristijo vodni tok tudi zato, da pri iskanju hrane porabijo manj energije.

NAJBOLJ ZANIMIV JE PREHOD

Za ribiča je pogosto najbolj zanimivo obdobje, ko se voda začne premikati, in ne nujno trenutek najvišje ali najnižje vode. Pri naraščajoči plimi se voda pomika proti obali in ribe lahko sledijo hrani, ki jo tok prinaša v plitvejše dele, zalive, kanale in območja ob skalovju. Pri upadajoči plimi se voda začne umikati, z njo pa se iz plitvin proti globlji vodi lahko premikajo tudi manjši organizmi in ribe.

TOK JE TISTO, KAR MORA RIBIČ SPREMLJATI

Plima in oseka ne pomenita samo »visoke« in »nizke« vode. Med njima nastajajo tudi vodni tokovi. Njihova moč je odvisna od velikosti razlike med plimo in oseko ter od oblike obale in morskega dna. V ozkih kanalih, med otoki, ob rtih, v ožinah in na prehodih med plitvo in globoko vodo so lahko tokovi precej močnejši kot na odprtem morju. Takšna mesta so za ribe zanimiva, saj tok prinaša hrano in ustvarja naravne prehranjevalne poti.

NI VSAKA PLIMA ENAKO MOČNA

Pomembno je tudi, da vsaka plima ni enako izrazita. Ko se vpliv Sonca in Lune sešteva, so razlike med plimo in oseko večje in tudi tokovi so lahko močnejši. Ob drugih položajih so razlike manjše. Zato je za ribiča koristno poznati ne samo uro plime in oseke, ampak tudi razliko med najvišjo in najnižjo gladino.

VREME LAHKO SPREMENI SLIKO

Na višino morske gladine ne vplivata samo Luna in Sonce. Pomembna sta tudi zračni tlak in veter. Močni vetrovi lahko morsko vodo potiskajo proti obali ali stran od nje, zato je lahko dejanska višina morja drugačna od napovedane. Na severnem Jadranu sta pri tem posebej pomembna jugo in burja. Zato mora ribič podatke o plimi in oseki vedno gledati skupaj z vremensko napovedjo in dejanskim stanjem na morju.

KJE PREVERITI PODATKE?

Pred odhodom na morski ribolov je zelo koristno preveriti čas plime in oseke ter njuno višino. Za slovensko morje in severni Jadran je ribičem lahko v pomoč spletna stran **Bazdara – Plimovanje**, kjer so prikazani podatki o plimovanju in grafični prikaz spreminjanja morske gladine. Takšen graf nam omogoča, da na prvi pogled vidimo, kdaj bo voda naraščala, kdaj dosegla najvišjo raven, kdaj začela upadati in kdaj bo najnižja.

Za dejanske čase in višine preverimo aktualne podatke za izbrano območje.

RIBIČ MORA BRATI MORJE

Dober morski ribič zato ne gleda samo na uro. Opazuje višino vode, smer in moč toka, veter, stanje morja, prosojnost vode in vedenje rib. Sčasoma začne opažati povezave, ki jih v nobeni tabeli ne najdemo. Dve plimi, ki sta na papirju videti skoraj enaki, lahko v naravi ustvarita precej različne pogoje za ribolov.

NAJPOMEMBNEJŠE JE GIBANJE VODE

Plima in oseka sami po sebi ne lovita rib. Ustvarjata pa pogoje, zaradi katerih se ribe začnejo premikati, iskati hrano in spreminjati svoje vedenje. Zato za ribiča ni najpomembnejše samo vprašanje: »Kdaj je plima?« Veliko pomembnejše je vprašanje: **»Kdaj se bo voda začela premikati, v katero smer bo tekla in kaj bo ta tok prinesel ribam?«** Ko ribič začne razumeti to povezavo, tabela plime in oseke ni več samo seznam ur. Postane uporabno orodje za razumevanje dogajanja pod morsko gladino. In prav takrat se začne pravo **branje morja**.

ZAKLJUČEK

Torej kdaj je ob plimi najboljši čas za ribolov?

Pri ribolovu z obale velja preprosto pravilo: pogosto je najbolj zanimivo obdobje **zadnji dve uri naraščajoče plime in približno prva ura po najvišji plimi**. Takrat je gibanje vode izrazitejše, voda zaliva nova plitva območja in s seboj prinaša drobne ribe ter drugo hrano. Pred plenilskimi ribami se tako odprejo številne priložnosti za hranjenje. Najvišja plima zato ni nujno tudi najboljši trenutek, pomembnejše je, **kaj se z vodo dogaja pred njo in takoj po njej**. To pravilo ni univerzalno, saj je pravi čas odvisen od vrste ribe, mesta ribolova, vetra in jakosti toka, vendar je zelo dobro izhodišče za načrtovanje ribolova.

Še ena zanimivost: **najvišja plima in trenutek, ko se tok ustavi, nista nujno istočasna**. V nekaterih zalivih, kanalih in ožinah se voda lahko še vedno precej premika tudi po tem, ko je vodostaj že dosegel najvišjo točko. Zato je pri načrtovanju ribolova bolje razmišljati o **gibanju vode**, ne samo o številki na tabeli plimovanja.

Vladimir Mikec,
foto: spletni viri

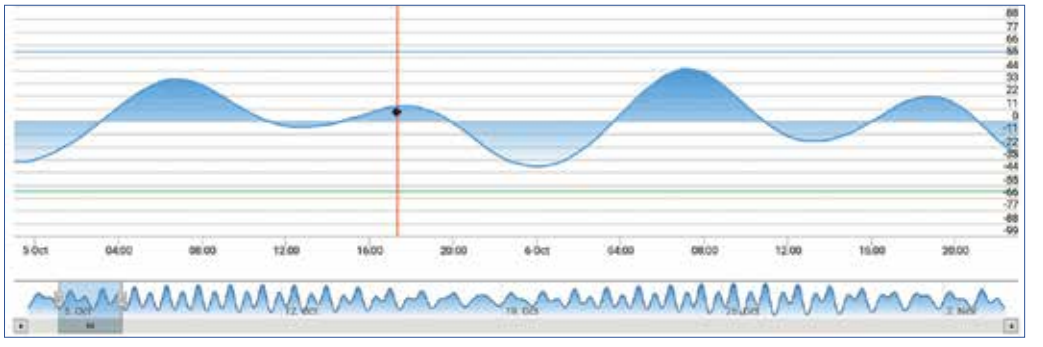

Shematski prikaz plime in oseke

Na brežini ribnika Krmelj

HELČIJEV MEMORIAL

Ljudje se zelo radi spominjamo prijetnih dogodkov, ki ne gredo nikoli v pozabo. Radi se spominjamo doživetij, ki so nam polepšala dan in odvrnila od tistih malih skrbi, ki so naš obvezni sestavni del našega vsakdanjika.

V življenju se srečujemo s številnimi izzivi ter priložnostmi, ki nas lahko razvedrijo in povezujejo. Med slednje prav gotovo sodijo tudi druženja številih športnih panog, ki dopolnjujejo tudi našo priznano športnoribolovno dejavnost. A tega verjetno ne bi dosegli, če med nami ne bi bilo prizadevnih ljudi – vizionarjev, ki znajo doseči tudi pomembne popestritve našega življenja.

Med njimi si prav gotovo zasluži našo pozornost, žal že pokojni ribiški vizionar - mentor Helmut - »Helči« Kostanjšek, ki so mu sevniški ribiči v spomin tokrat že petdesetič organizirali tekmovanje v lovu rib s plovcem za Helčijev pokal, ki se ga vsako leto udeleži lepo število tekmovalcev.

Našemu vzornemu ribiškemu sotovarišu Helčiju žal zdravje ni bilo naklonjeno, saj je izgubil življenje star komaj 33 let in zapustil svojo življenjsko sopotnico z dvema otrokoma – Benom in Sandijem, ki jima ni bil le skrbni oče, temveč tudi prizadevni ribiški mentor. Sinovoma je Helči razkril čar narave, ki jo dopolnjujejo potočki, ribniki in reka Sava, ob kateri so, po pripovedovanju našega prijetnega sogovornika sina Sandija, doživljali »nepozabne zgodbe« z ribiško palico v roki. Ob tem moramo omeniti,

Na 50. Helčijevem pokalnem tekmovanju so bili najuspešnejši z leve: 3. mesto Jernej Potočnik, prvak Matjaž Goričar, 2. mesto Dejan Sivec in spredaj (z leve) Sandi Kostajnšek in Helčijev vnuk Jeromej Kostajnšek.

Paraplegik Gašper Peček, večkratni državni prvak v LRP invalidov, v svojem najljubšem položaju – utrujanju lepe ribe.

Z leve: sodnik tekmovanja Jan Jankovič nadzira uspešen ulov in izjemnega tekmovalca RD Sevnica Andreja Goriška.

Kristjan Prah je osvojil naslov prvaka v LRP - RD Sevnica v letu 2026.

Ekipni prvak ZRD Posavje za leto 2026 je ekipa RD Sevnica v sestavu (z leve): predsednika TK - RD Andreja Goriška so tokrat razveselili: Marjan Barle, Danilo Ivnik, Jernej - »Bato« Potočnik, Kristjan Prah in Rok Novšak.

da je bil žal danes že tudi pokojni Helčijev sin Beno izredno uspešen ribič tekmovalec v lovu rib s plovcem RD Sevnica in kasneje priznani A-ligaški tekmovalec sosedske RD Radeče. Slednje le potrjuje visoko mentorjevo športnoribolovno znanje, ki ga je tudi kot vodja uspešno in vzorno predstavljal takratnim mladim sevniškim ribičem.

Za Helčija pravijo, da je bil »zapisan ribištvu že od malih nog«, saj so z družino živeli blizu reke Save. Ob njeni brežini je odkrival tolmune, ki so številnim ribam nudili ob njenem takratnem zelo močnem toku (danes je reka delno zajezena zaradi HE) pravo zatočišče.

Helčijevo ribiško vizionarstvo se je začelo že pred 60 leti, ko si je sam izdelal »pravi plovec«, za katerega je menil, da je to njegova tista prava oblika za uspešen, a zelo zahteven ribolov. A plovce je bilo treba pravilno obtežiti, da so ribiču ustrezno signalizirali prijem ribe. Njegovo vizionarstvo ga je usmerilo v izdelavo raznih oblik kalupov, v katere je po besedah priznanih sevniških tekmovalcev –Vikija Košarja, Borisa Krajnca, bratov Mirana in Dareta Racmana ter ostalih njegovih ribiških sotovarišev –, ulival svinec in s tem dosegel želeno težo ter obliko izdelka, ki ga ribiči preprosto imenujemo »svinčki«. Omenjeni dosežek je Helčiju omogočil izdelati tudi kalup za izdelavo še težjih in funkcionalno ustreznih svinčkov za premagovanje takratnih močnih vodnih tokov reke Save. S tem dosežkom je bilo ribiču omogočeno, da je bila njegova vaba na trnku bolj mirujoča in s tem lažje dosegljiva ribjemu zaužitju.

Z omenjenimi vizionarskimi dosežki je Helči z zadovoljstvom seznanjal ribiške sotovariše, različnih starostnih generacij in jim nesebično razkrival potek izdelave omenjenih plovcev in svinčkov. Bil je izjemno uspešen športni ribič, ki je obvladal vse načine izvajanja športnoribolovnih veščin in bil pravi ribiški mentor, zato se ni čuditi, da njegova dobra dela po toliko letih niso pozabljena.

Letošnje jubilejno petdeseto Helčijevo pokalno tekmovanje je potekalo v kraju Krmelj, ki se nahaja na obronku občine Sevnica. Tekmovalci so se zbrali ob brežini ribnika Krmelj, kjer so si pred nekaj desetletji prizadevni sevniški ribiči postavili malo leseno ribiško kočo, ki ribičem služi kot prijetno zatočišče.

Omenjeno spominsko Helčijevo tekmovanje je potekalo v sklopu letošnjih devetih določenih tekem, od katerih je seštevek sedmih najbolje doseženih posamičnih rezultatov določil družinskega prvaka v LRP RD Sevnica. Tekmovalci so si predhodno izžrebali lovna mesta na brežini ribnika velikosti enega hektarja, ki je za ribiča pravi izziv, saj se njegova globina spreminja od 1,5 m pa vse do 20 metrov. Na omenjeni površini ribnika se je pred nekaj desetletji pridobivalo velike količine premoga z dnevnim (površinskim) izkopom.

Znano je, da sevniški ribiči zelo odgovorno in skrbno gospodarijo z vodami, s katerimi upravljajo. Te pozornosti

je deležen tudi ribnik Krmelj, saj v njem domujejo čudovite ribe, med katerimi je lepo število »pravih trofejnih« primerkov. Na ribniku se izvaja način ribolova ujemi in izpusti, s čimer se nedvomno ohranja želeni ribji stalež v ribniku.

Prizadevno uspešni organizatorji letošnjega zadnjega (devetega) družinskega tekmovanja ter v sklopu omenjenega Helčijevega pokala so skrbno pripravili izvedbeni program. Predhodno so se s tekmovalci dogovorili, da bo tokrat tekmovanje v lovu rib trajalo pet ur. Po polovici omenjenega časa se je prenehalo z ribolovom in začelo se je tehtanje ulova. Po tehtanju se je ribe izpustilo nazaj »v njihov vodni raj«. Potem je tekmovalce že čakalo okusno kosilo, ki ga je s svojo delavno ekipo pripravil prizadevni Helčijev sin Sandi.

Po zaužitem obroku so udeleženci omenjenega jubilejnega spominskega tekmovanja ponovno sedli na ribolovna mesta in nadaljevali s tekmovanjem. Na tekmovanju so prijemali lepi krapi, babuške, ploščiči, rdečeoke, rdečeperke in ostali »ribji drobiž«. Po končanem tekmovanju in po seštetju doseženih rezultatov je bilo razvidno, da nihče od tekmovalcev ni ostal brez ribjega prijema, saj so vsi ujeli lepo število rib.

Jubilejni Helčijev pokal je z doseženim 1. mestom osvojil Matjaž Goričar s prejeto 1 negativno točko in s težo 34.905 g ujetih rib, 2. mesto je zasedel Dejan Sivec (1NT s t. 25.270 g), 3. mesto Jernej Potočnik (2NT s t. 23.485 g), 4. Milan Prelesnik (2NT s t. 22.526 g), 5. Danilo Ivnik (3NT s t. 22.745 g), 6. Andrej Gorišek (3NT s t. 17.885 g) itd.

Naslov družinskega prvaka v LRP za leto 2026 je osvojil Kristjan Prah, ki je skupno prejel 21 NT, 96.155 g rib, 2. mesto je zasedel Vili Lamovšek (21NT, 81.911 g), tretje Jernej Potočnik (23 NT, 76.474 g), četrto Milan Prelesnik (24NT, 76.012 g), peto Boris Krajnc (24NT, 51.005 g) itd.

Za izjemne dosežke najuspešnejšim tekmovalcem iskreno čestitamo, ostalim pa želimo več športne sreče na prihodnjih tekmovanjih.

Ob podelitvi pokalov in kolajn je zopet »vabljivo zadišalo« po okusno pripravljeni hrani ter privabilo za skupno dolgo mizo udeležence tekmovanja, da nadaljujejo s prijetnim druženjem.

Vsa čast organizatorjem Sandiju Kostajnšku, Bogu Golobu, Janu Jankoviču in marljivemu predsedniku tekmovalne komisije RD Sevnica - njihovemu najuspešnejšemu A-ligaškemu tekmovalcu Andreju Gorišku za brezhibno izpeljavo omenjenega jubilejnega 50. Helčijevega pokalnega tekmovanja, kot tudi Branku Percu, našemu ribiškemu sotovarišu, izjemno uspešnemu športnemu ribiču v lovu somov in naravovarstveniku iz RD Sevnica, ki je že izdelal lepo število smučevih gnezdišč in jih skupaj s svojimi ribiškimi sotovariši umestil v reko Savo, da nas je obvestil o omenjenem častitljivem športnotekmovalnem dogodku v Krmelju.

Besedilo in fotografije: Jože Šmejc

In še spominska fotografija udeležencev Helčijevega jubilejnega pokalnega tekmovanja

Ribolovno območje ob izlivu potoka Sheep creek v morje blizu mesta Juneau.

PRVIČ NA MUHARJENJU V VODAH ALJASKE

Sredi junija 2026 se mi je ponudila možnost, da skupaj s Sonjo obiščeva Aljasko. Turistična agencija je namreč zbirala prijave za križarjenje ob jugovzhodni obali Aljaske od 23. avgusta do 2. septembra 2026. Kot navdušen muhar z več kot 40-letno prakso sem se seveda strinjal s Sonjinim predlogom. Le kdo ne bi izkoristil priložnosti obiskati deželo, ki je »last frontier« in je svetovno znana po neverjetnem živalskem svetu v morju in na kopnem. Takoj sem se spomnil neštetih oddaj na TV, ki so prikazovale medvede, kako na vrhu slapa lovijo lososе, ki skačejo čez brzice proti izvirom, da bi se drstile.

Takoj sem se lotil raziskovanja možnosti, da bi se lahko praktično preizkusil z muharjenjem na tem potovanju. Od štirih predvidenih postankov sta bila le dva primerna, in sicer v mestu Ketchikan (ki je svetovna prestolnica lososov in ima okoli 9.000 prebivalcev) ter v mestu Juneau (ki je prestolnica Aljaske od leta 1906 in ima okoli 32.000 prebivalcev). Mesti imata letno kar 300 deževnih dni, kar je pomenilo, da sem moral obvezno spakirati tudi črno nepremočljivo vetrovko.

Spletne strani lokalnih ponudnikov ribolova v kraju Ketchikan sem pregledal in so se mi zdele neprimerne, saj so ponujale nekajurno vožnjo z ladjico, posebej prirejeno za ribolov v morju. Loviti lososе »na vlek« se mi ni zdela najprimernejša možnost, saj je uspeh odvisen predvsem od znanja poveljnika ladje in ne toliko od spretnosti ali znanja ribiča. Cene so se gibale nad 500 dolarjev za osebo. Petičnim gostom so ponujale let z letalom v divjino in muharjenje v potokih, daleč od civilizacije. Denar je sveta vladar, zlasti v ZDA!

Ponudbe v mestu Juneau so bile po moji presoji primernejše, saj je lokalni klub za razumno ceno obljubljal triurni ribolov z vključeno dnevno ribiško dovolilnico (15 dolarjev) in vso ribiško opremo (škornji, palica in vabe) ter malico. Ker so bili termini 3-urnega ribolova prilagojeni postankom križark, sem izbral četrtek, 27. 8. 2026, od 16.30 do 19.30, kar bi mi omogočilo pravočasno vrnitev na križarko, ki je načrtovala odhod iz pristanišča ob 22.00.

Ker nisem imel izkušenj s športnim ribolovom pacifiških lososov, sem še brskal po internetu, da bi čim več izvedel in se kar najbolje pripravil za muharjenje. Res je, da sem v preteklosti že večkrat obiskal Irsko in lovil atlantskega lososa (in tudi uplenil »mladička«, dolgega 57,5 cm in težkega dobra dva kilograma), vendar sem hitro ugotovil, da bo muharjenje tukaj nekoliko drugačna zgodba. Atlantski lososi se namreč večkrat drstijo v sladki vodi, pacifiški pa le enkrat. Pacifiških lososov je kar 5 vrst in vsaka je številčnejša od vseh atlantskih lososov. Presenetilo me je tudi, da je rahel časovni zamik prihoda lososov v potoke in reke, saj je najbolj zgoden kraljevski

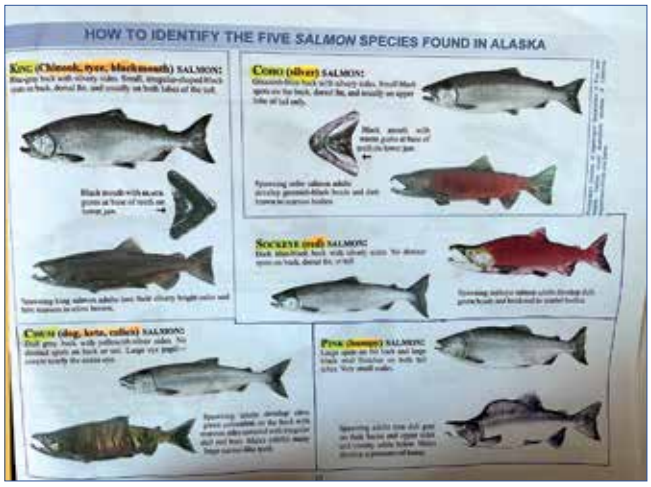

Vrste pacifiških lososov v morju in pri drsti.

Bo srebrni losos prijel ali ne v kanalu Gastineau.

Ob izlivu potoka v morje. Soribič v ozadju je že utrujal grbastega lososa.

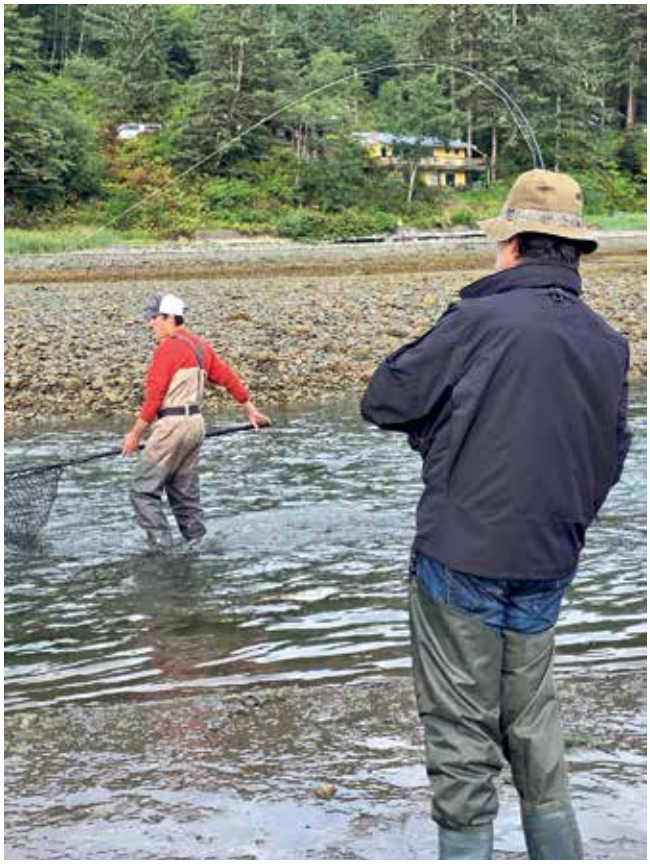
Vodnikova pomoč pri ulovu prvega grbastega lososa.

Prvi ujeti grbasti losos – samica.

losos (king ali chinook salmon), in sicer od srede junija do konca julija, nato sledi rdeči losos (red ali sockeye salmon), in sicer od konca junija do konca avgusta. Naslednji je keta losos (chum salmon), in sicer od začetka junija do konec avgusta. Najbolj razširjena in hkrati najmanjša vrsta je grbavi (pink ali humpy salmon), in sicer od srede julija do konec avgusta. »Zamudnik« pa je srebrni losos (silver ali coho salmon), in sicer od srede avgusta do srede oktobra.

Pacifiški lososi preživijo od 3 do 7 let (odvisno od vrste) v Tihem oceanu in se drstijo le enkrat v življenju. Po razmnoževanju, to je v nekaj tednih, poginejo v potokih. S svojimi telesi, ki počasi razpadajo, so z minerali in hranljivimi snovmi iz oceana primerna hrana ne le za vrsto živali, temveč tudi za večino rastlin ob potokih. S tega vidika opravljajo vlogo posebnih prenašalcev zelo hranljivih snovi iz Pacifiškega oceana na kopno. Malo sem dvomil, ali je to res, pa me je nato prepričal filmček na spletu. Pred več kot 90 leti so lososi v reki Elwha izumrli, saj so zgradili dva jezova, ki sta jim onemogočila njihovo vrnitev v gornji del vodovja. Reka je »umrla« zaradi nekaj pridobljene električne energije. Leta 2011 pa so porušili oba jezova v celoti in po stoletju je reka Elwha spet prosto tekla. Največji problem so bile ostaline, ki so se zbirale pred jezovoma in so pokrivale drobno kamenje, kamor samice lososov odlagajo ikre. Kot je bilo strokovno ugotovljeno, bo trajalo več desetletij, da bo reka ponovno spet oživela. Sprejeta je bila odločitev, da vložijo 8000 lososov v zgornje predele reke, da bi pospešili njihovo vrnitev. Zgodil se je čudež, saj so se lososi vrnili v reko po krajšem obdobju v oceanu v zares ogromnem številu. Ne le to, ampak tudi rastlinje je ob reki oživelo in medvedi, lisice, drobni glodavci in ptice so ponovno množično naselile okolico reke in njenih pritokov. Res je neverjetno, kakšno vlogo imajo te enkratne ribe pri ekosistemu. Znanstvenik dr. Natan Putnam iz NOAA (National oceanic and atmosferic department) je leta 2014 v članku navedel, da lososi zaznajo zemeljsko polje in mu sledijo do obale. Nato poiščejo potok, v katerem so se izvalili iz iker na podlagi zaznave kemičnega odtisa mineralov, alg in odmrlih listov v potoku. V Sloveniji so pred leti potekale razprave o gradnji verige elektrarn na Savi in tudi drugih rekah v Sloveniji, kar bi onemogočilo selitve sulcev v gornje vodotoke. Sulec je namreč bratranec pacifiškega lososa. Našemu »kralju« v tujini pravijo »land locked salmon«, kamor spada tudi sibirski tajmen iz Mongolije.

Ko pacifiški lososi zapustijo morje, se jim telo v sladki vodi počasi spremeni in samci dobijo ne le svatovsko barvo, temveč tudi poudarjeno čeljust za boj z drugimi samci pri parjenju s samicami.

Nestrpno sem čakal na dan odhoda. V nedeljo, 23. avgusta 2026, sva z Brnika končno letela v Frankfurt, nato pa še 8.442 km proti zahodu. Preleteli smo Islandijo, Grenlandijo in sever Kanade ter po slabih 12 urah pristali v Seattlu isti dan okoli 11.50 po lokalnem času. Po krajšem ogledu mesta smo se odpravili v hotel blizu pristanišča in se v ponedeljek, 24. 8. 2026, okoli 11.00 vkrcali na križarko. Ladja je bila zgrajena leta 2008 in je dolga 294 m in široka 32 m ter lahko sprejme 3605 potnikov in 1027 članov posadke. Plovilo je bilo obnovljeno letos spomladi in je prvič letos zamenjalo karibsko križarjenje za nekaj odprav na Aljasko. Prvič sem bil na tako veliki križarki.

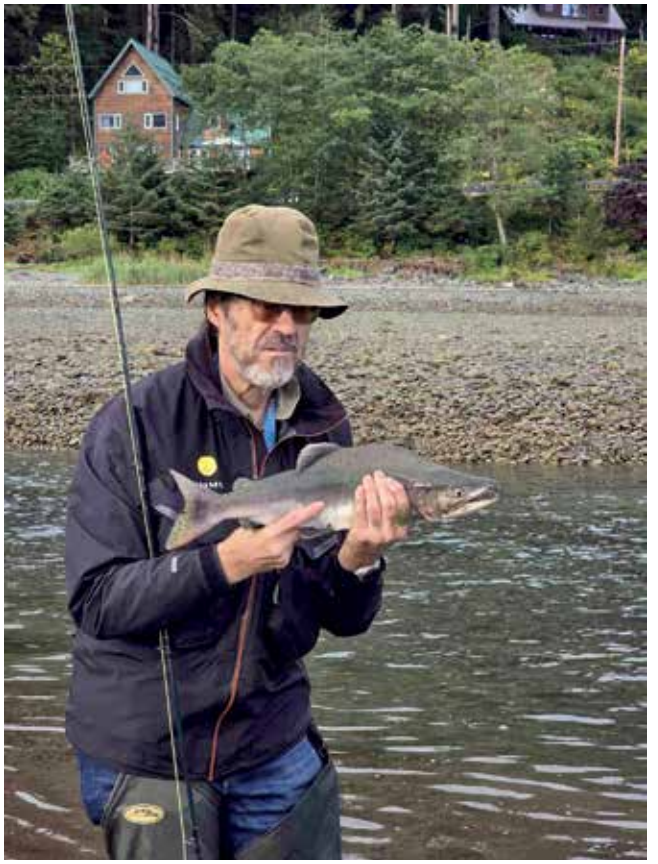

Drugi ujeti grbasti losos – samec.

V torek smo ves dan pluli proti severu, v sredo pa smo se za dobrih 7 ur ustavili v Ketchikanu. Naslednji dan smo okoli 14.35 pristali v pristanišču mesta Juneau in okoli 16.35 sva bila s Sonjo že v kombiju Alaska Angling Cluba na poti proti Sheep creeku. Na parkirišču ob lokalni cesti 4 km južno od mesta Juneau smo ob obali opazili veliko križarko, ki je ob ozkem kanalu Gastineau zaplula proti jugu. Razgled je bil enkraten. Razen dveh ribičev, ki sta že lovila, je bila naša skupina treh ribičev in dveh spremljevalk edina na tem kraju. Imeli smo srečo, saj je bila oseka in je bil tako vodostaj za več kot 17 palcev ali približno 5,2 metra nižji, kot je ob plimi, ko morje poplavi vso obalo do ceste. Plima in oseka se izmenjujeta vsakih 6 ur. Najvišji vodostaj je bil ta dan ob 1.45 in 14.25, najnižji pa ob 8.25 in 20.19.

Naš vodnik Mayden nam je razdelil škornje in palice. Dobil sem muharico ECHO Prime z oznako AFTMA 8 in s koleščkom Lamson Liquid 8 in plavajočo vrvico #8. Potezanka je imela zlato glavo in rdeče telo. Opazil sem, da je bila predvrvica zelo debela (vsaj 0,60 mm) in tudi sorazmerno kratka, zato moji meti niso bili najdaljši. Temni oblaki z dežjem so se hitro razpodili, pokazalo se je sonce, kot bi želelo prikazati Aljasko v najlepši luči.

Najprej smo se odpravili k obali ob morju in upali na prijem drugega največjega lososa, to je srebrni losos. Riba plava v morju v jati in kroži ob obali. Ko ena zagrabi, so druge ribe v bližini. Ker je prijem sunkovit in ker se močno upira, je bila zavora na koleščku nastavljena na utrujanje velike ribe. Tako trde zavore do zdaj nisem uporabljal. Komaj sem odvil vrvico s koleščka! Vodnik je opozoril, da je pred dnevi tu opazil dva srebrna lososa, ki sta imela najmanj po en meter.

Na žalost ribolov prvo uro in pol ni bil uspešen in smo se zato vsi trije ribiči s spremljevalkama in vodnikom premaknili 200 metrov bližje izlivu potoka Sheep creek v morje. V njem je bilo veliko lososov, žal pa je bilo v potoku tudi precej mrtvih.

Uspešno končano muharjenje

Tretji ujeti losos: samica.

Moram priznati, da prizor ni bil najlepši, saj v Sloveniji ne lovimo rib, ki se drstijo in tudi ni tako veliko mrtvih rib v vodi. Preplavati take velike razdalje v Tihem oceanu in se vrniti v potok, kjer si se rodil, ni mačji kašelj za lososе.

Po navodilu vodnika sem vrgel potezanko proti toku, počakal, da je malo potonila in jo počasi začel vleči k sebi. Pri drugem metu sem začutil prijem, zategnil sem vrvico in ujeta riba je podivjala. Že sem mislil, da imam mrcino, dolgo najmanj 80 cm. Muharica se je močno ukrivila, vendar ni bilo možnosti, da popustim.

Losos je divje opletal z glavo in ko mi ga je uspelo umiriti, je pristal v vodnikovi podmetalki. Bila je samica in po kratkem slikanju smo jo spustili v potok. Bil sem vesel prvega lososa, pa tudi malo razočaran, saj je merila le okoli 50 cm.

Čez pet minut sem ujel še samca, za katerega so značilni grba na hrbtu, ozka glava ter črne pike na repu. Veselje sem težko skrival. Tudi preostala ribiča sta bila uspešna. Po fotografiranju so bili vsi grbasti lososi vrnjeni v potoček, da izpolnijo svoje življenjsko poslanstvo.

Ko sem uspešno ujel še tretjega lososa - samico, se je čaša veselja prelila čez rob in ostal sem brez besed. Imel sem še en prijem, vendar se je velika riba snela, ko je večkrat skočila iz vode.

Sonce se je počasi odpravljalo k počitku in ker je ta dan zašlo okoli 20.10, sem čutil veliko zadovoljstvo in srečo, da sem lahko obiskal to čudovito deželo in imel možnost preizkusiti se v ribolovu na pacifiškega lososa. Od veselja sem visoko dvignil muharico in Sonja je naredila krasen posnetek. Niti v sanjah si nisem predstavljal, da so pacifiški lososi tako številčni in borbeni in da opravijo tako dolgo pot iz oceana nazaj v isto reko ali potok. Njihovo življenje se sicer konča s smrtjo, ki pa omogoči nastanek novega življenja. Da le ne bi ljudje zaradi pohlepa prekinili tega kroga življenja.

Besedilo in fotografije: Andrej Urbas

Ribolov v središču mesta

ŠČUKIJADA V ZMAJEVEM REVIRJU: KO METRSKA RIBA NI VEČ SAMO ŽELJA, AMPAK RESNIČNOST

Oktober je v ribiškem koledarju že skoraj tradicionalno rezerviran za posebno srečanje – Ščukijado v Zmajevem revirju, ki jo organizira RD Barje. Dogodek, ki je iz leta v leto bolj obiskan, že zdavnaj ni več zgolj srečanje ob vodi. Je predvsem praznik ribištva, druženja, prijateljstva in skupnega doživetja ob reki. Tudi letos se je v Zmajevem revirju zbrala izjemna ribiška druščina. Kar 155 ribičev, med njimi 51 mladincev, je v oktobrski dan prišlo iz različnih koncev Slovenije.

Letošnja Ščukijada je imela še prav poseben razlog za veselje. Dolgo pričakovani cilj, o katerem se je med ribiči govorilo že nekaj časa, je bil končno dosežen. Ščuka je presegla magično mejo enega metra. Ribe so bile skozi ves dan razpoložene in so lepo sodelovale, zato je bilo dogajanje ob vodi ves čas živahno. Skupaj je bilo ujetih 37 ščuk, med njimi tudi tista, ki je letošnjo prireditev zapisala v zgodovino.

Prava lepotica

Najboljši trije mladinci

Čeprav je v ospredju Ščukijade seveda ribolov, je njeno bistvo veliko širše. To je dan, ko se ob vodi srečajo ribiči, prijatelji in družine, mnogi pa se po letu dni znova vidijo prav na tem dogodku. Nekateri prihajajo iz oddaljenih krajev Slovenije, vendar jih na ta oktobrski dan vse skupaj pripelje v Zmajev revir. Letošnja udeležba je to še

Podelitev priznanj najuspešnejšim med vsemi udeleženci.

Merjenje ščuk

Mladi so bili nad ulovom navdušeni.

enkrat potrdila. 155 ribičev je številka, ki kaže, kako priljubljena je postala Ščukijada. Posebno veseli pa dejstvo, da je bilo med njimi kar 51 mladincev. Prav mladi so tisti, ki predstavljajo prihodnost ribištva, zato je njihova prisotnost še posebej pomembna.

Ribolov je potekal na reki Ižici in Ljubljanici. Medtem ko je bila Ižica rezervirana za ribolov z brega, se je na Ljubljanici veliko ribičev podalo tudi na čolne. Drugi so svoje mesto poiskali ob bregovih in potrpežljivo čakali na trenutek, ko bo ščuka napadla vabo.

Dogajanje se je začelo že zgodaj. Ribiči so se začeli zbirati okoli 7. ure, ko je potekal vpis. Ob prihodu ni manjkalo pozdravov, stiskov rok in klepetov med starimi znanci. Poskrbljeno je bilo tudi za zajtrk, saj je bilo pred ribiči še veliko ur na vodi. Za zanimivost je poskrbela ekipa, ki je imela razstavljene elektromotorje, ki so prihodnost ribolova iz čolna. Ob 8. uri je sledila uradna dobrodošlica in napoved dogodka. Skupaj z organizatorji so udeleženci pregledali pravilnik, se seznanili s potekom dneva ter dobili vse pomembne informacije. Nato je zbrane nagovoril Bojan Pergovnik, predsednik RD Barje, sledila pa je slavnostna otvoritev. Prižig zelenih bakelj je bil znak za začetek ribolova. V trenutku se je dogajanje preselilo na vodo. Čolni so zapluli, ribiči ob bregovih pa so zavzeli svoje položaje. Začelo se je čakanje na tisti značilni udarec, ki ga vsak ščukar tako dobro pozna.

Tudi letos je bila posebnost dogodka komunikacija prek ustvarjene spletne skupine, v kateri so se čez dan vrstile informacije o ulovih. Ribiči so sporočali dolžine ujetih rib, dodajali fotografije in tako so tudi tisti, ki niso bili ravno na istem delu revirja, spremljali, kako se odvija dan. Vsak nov ulov je pomenil nov odmerek veselja in navdušenja. Ko je nekdo objavil fotografijo lepe ščuke, so jo kmalu videli tudi drugi udeleženci. Vsaka nova dolžina je prinesla novo ugibanje, ali bo morda prav naslednja ščuka tista, ki bo presegla tako želeno mejo enega metra. In želja se je uresničila.

Posebno mesto na Ščukijadi imajo mladinci. Letos jih je bilo kar 51, kar je izjemna številka in obenem lep dokaz, da zanimanje za ribolov med mladimi še kako živi. Prav njihova prisotnost je skozi ves dan ustvarjala posebno energijo. Mladi ribiči so z enakim navdušenjem spremljali dogajanje, se pogovarjali o ulovih in nabirali nove izkušnje ob bolj izkušenih ribičih. Takšni trenutki so še posebej pomembni. Mladi ob vodi pridobivajo izkušnje, spoznavajo naravo in se učijo spoštovanja do ribolova. Obenem pa s svojo energijo in navdušenjem ustvarjajo posebno vzdušje, ki ga je na takšnem druženju vedno lepo videti.

Ščukijada pa ni bila samo ribolov. Organizatorji so poskrbeli tudi za izbor najlepše fotografije. Tokrat odločitev ni bila v rokah ribičev. Fotografije so izbrale naše boljše polovice, ki so imele precej zahtevno nalogo. **Med številnimi fotografijami je bila na koncu izbrana fotografija Mohorja, ki si je s svojo fotografijo prislužil super nagrado.** Takšni spremljevalni dogodki dodajo Ščukijadi še posebno sproščenost in dokazujejo, da je prireditev namenjena vsem, ne samo tistim, ki držijo ribiško palico.

Ura je pokazala 18.00 in ribolova je bilo konec. Prišel je čas, da se zaključijo rezultati in podelijo nagrade najuspešnejšim ribičem. Za organizatorje je bil to trenutek zadovoljstva, saj se je še ena Ščukijada uspešno zaključila. Za udeležence pa je ostal občutek, da so preživeli še en čudovit dan v družbi ljudi, ki jih povezuje ista ljubezen do ribolova in narave.

Ko je prišla ura za podelitve, je bilo jasno, da je letošnja Ščukijada za marsikoga prinesla prav posebno zgodbo. Najprej so bila podeljena priznanja najboljšim mladim ribičem. Me**d mladinci je Gal z ujeto ščuko, dolgo 80 centimetrov, osvojil tretje mesto. Drugo mesto je pripadlo ulovu Maksimiljana, dolgemu 81 centimetrov, prvo mesto pa je z izjemno ščuko, dolgo kar 96 centimetrov, osvojil Leon. Leonova ščuka je bila prava lepotica, prekrasna in zdrava riba, ki je mlademu ribiču prinesla zasluženo priznanje.**

Sledila je še podelitev priznanj najuspešnejšim med vsemi udeleženci. Posebej lepo je bilo, da so bile nagrade in priznanja pripravljena vse do 10. mesta, zato je bilo ob zaključku nagrajeno kar lepo število uspešnih ribičev. **Tretje mesto je zasedel Miha, ki je ujel ščuko, dolgo 90 centimetrov. Drugo mesto je pripadlo Leonu z ulovom, dolgim 96 centimetrov. Nato pa je prišel trenutek, ki**

so ga vsi čakali. Prvo mesto je osvojil Uroš, ki je ujel ščuko, dolgo neverjetnih 102 centimetra.

S tem ulovom je bila končno presežena magična meja enega metra. Dolgo pričakovana številka 100 cm je postala resničnost. Uroševa 102 centimetra dolga ščuka je bila prekrasna in zdrava riba, ki je med udeleženci povzročila veliko veselja. Po toliko letih želja in pričakovanj je Zmajev revir končno dobil svojo meter dolgo ščuko. Pravzaprav kar dva centimetra več. Urošev izjemni ulov je prinesel tudi glavno nagrado, elektromotor, ki so jo zagotovili donatorji dogodka. Tako je ščuka z magičnima 102 centimetroma postala prava zvezda letošnje Ščukijade.

Posebno veselje je prinesel tudi mali srečelov, ki je bil namenjen najmlajšim, pa tudi nekoliko starejšim udeležencem. Pripravljeni so bili številni super dobitki, zato tudi pri srečelovu ni manjkalo pričakovanja in veselja. Med vsemi pa je imel največ razlogov za zadovoljstvo David, ki je prejel glavno nagrado – ribiško kolesce. Sreča je tako poskrbela, da domov niso odšli zadovoljni samo tisti, ki so imeli uspešen dan ob vodi, ampak tudi tisti, ki jim je nasmeh prinesel srečelov.

Ob vsem dogajanju je bilo poskrbljeno tudi za eno najpomembnejših stvari vsakega dobrega ribiškega druženja, hrano in pijačo. Ribiči so dan začeli z dobrodošlico in zajtrkom, pozneje pa je sledilo kosilo. Po več urah ribolova je prijeten obrok v družbi prijateljev še kako prijal. Ob vodi so se tako prepletale ribiške zgodbe, smeh, pričakovanje naslednjega ulova in seveda pogovori o tem, kdo je imel srečo z lepo ribo. Prav takšni trenutki dajejo prireditvi značaj in ustvarjajo spomine, ki ostanejo še dolgo po tem, ko so ribiške palice že pospravljene.

A pravi zmagovalec dneva ni bila samo 102 centimetra dolga ščuka. Zmagalo je predvsem druženje. Ščukijada v Zmajevem revirju je še enkrat pokazala, zakaj je ta dogodek vsako leto bolj obiskan. Na enem mestu se zberejo izkušeni ribiči, mladi nadebudni ščukarji, družine, prijatelji in ljubitelji narave. Nekateri domov odnesejo nagrade, drugi fotografije, tretji zgodbe o lepih ulovih, vsi pa odnesejo spomine.

Za RD Barje je bila letošnja Ščukijada še en velik korak naprej. 155 ribičev, 51 mladincev, 37 ujetih ščuk in riba, dolga 102 centimetra, so številke, ki povedo veliko. Še pomembnejše pa je tisto, česar številke ne morejo izmeriti: prijateljstvo, sproščeno vzdušje, spoštovanje do narave in veselje, ko se ob vodi srečajo ljudje, ki jih povezuje ista strast.

Začetek ribolova

Ob zaključku letošnje Ščukijade velja posebna zahvala vsem, ki so s svojim delom, podporo in prispevki pomagali, da je lahko dogodek ponovno zaživel v tako lepem obsegu. Iskrena hvala vsem donatorjem dogodka, ki so prepoznali pomen druženja, povezovanja ribičev in spodbujanja mladih. To so Epropulsion, Burin boat, Trgovina Kostevec, Decathlon, Trgovina Trofeja, Carpio, Moster bite, Lukafly, Mustad, Livetarget, Trgovina krap, Abu garcia, Berkley, Savage gear, Dg fishing, Vabca, Barjanka, Trgovina sulec, Abyss edge, Sorbara.

Hvala tudi vsem, ki so pomagali pri organizaciji, pripravi hrane, prijavi udeležencev, izvedbi dogodka in skrbi za dobro počutje ribičev. Brez številnih pridnih rok in dobre volje takšen dogodek ne bi bil mogoč. Posebna zahvala gre seveda tudi vsem 155 udeležencem, med njimi kar 51 mladincem, ki so s svojo prisotnostjo ustvarili pravo vzdušje Ščukijade. Letošnja Ščukijada je tako dobila svojo posebno zgodbo. Uroševa ščuka je prebila magično mejo in pokazala, da se želje, o katerih se dolgo govori, nekoč vendarle uresničijo.

In zdaj se lahko začne novo čakanje. Na naslednjo Ščukijado. Na novo druženje. Na nove zgodbe. Na nove prijateljske trenutke in seveda na nove lepe ščuke. Se vidimo v Zmajevem revirju.

Toni Janežič

Dogodka se je udeležilo lepo število ribičev.

PRAZNJENJE ZADRŽEVALNIKA PODUTIK, LJUBLJANA

V začetku septembra 2026 se je ob poglabljanju zadrževalnika Podutik pokazalo, kako hitro lahko potreben infrastrukturni poseg postane tudi preizkus pripravljenosti za reševanje rib in drugih vodnih organizmov. Po znižanju gladine so na osušenem dnu ostale številne školjke, 8. septembra pa so bile v blatu in manjših mlakužah opažene tudi nasedle ribe, ki so jih mimoidoči učenci reševali s prenašanjem v manjši tolmun.

Zakaj zadrževalnik obnavljajo

Podutiški bajer je bil prvotno urejen kot protipoplavni zadrževalnik, ki naj bi bil ob odsotnosti zalednih voda večinoma suh, vendar je zaradi trajnejšega zadrževanja vode postopoma dobil značaj stalnega plitvega bajerja ter postal življenjski prostor rib, školjk in drugih vodnih organizmov. Mestna občina Ljubljana je leta 2026 začela projekt »Ureditev mokrotnega gozda in bajerja Podutik«. Po uradni predstavitvi je namen naložbe izboljšati stanje mokrotnega gozda in zmanjšati evtrofikacijo bajerja, ki ga napaja potok Glinščica. Predvideni so: poglobitev bajerja, ureditev nove struge skozi gozd, vzpostavitev usedalnika pred izlivom vodotoka v bajer ter ureditev okolice. Projekt obsega 2,9 hektarja zelenih površin in je ocenjen na približno 1,49 milijona evrov; del sredstev prispevata Evropski sklad za regionalni razvoj in državni proračun.

Čeprav je območje sčasoma pridobilo pomembno ekološko in krajinsko vlogo, ostaja osnovni namen zadrževalnika zagotavljanje poplavne varnosti. Leta 2019 sta bila zato sanirana zadrževalnik in iztočni objekt, s čimer se je izboljšalo zadrževanje visokih voda in s tem poplavna varnost ob naraščanju Glinščice. Dogajanje med letošnjim praznjenjem pa kaže, da morajo biti izvedba gradbenih del, upravljanje vode ter varstvo rib in drugih organizmov skrbno časovno ter operativno usklajeni.

Postopno zniževanje gladine

Z deli so začeli konec avgusta oziroma v začetku septembra 2026. Najprej je bila poglobljena struga pri iztoku, zaradi česar se je gladina znižala za približno meter. Nato je bil čez zadrževalnik zgrajen začasni nasip, ki je površino razdelil na severni in južni del; oba dela sta ostala povezana s cevjo pod nasipom. V severni del je pritekala manjša količina vode iz potoka, iz južnega dela pa so vodo s črpalko prečrpavali čez nasip v nekdanji iztok.

Kaj je razkrilo osušeno dno

Ko se je voda umaknila, so na novonastalem bregu in blatnem dnu ostale številne sladkovodne školjke iz družine brezzobk (Unionidae), vendar vrste ni mogoče zanesljivo določiti. Ena od možnosti je domorodna mala brezzobka (*Anodonta anatina*),

Slika 1. Praznjenje zadrževalnika in gradnja začasnega nasipa. (a) Zadrževalnik pred posegom z označenimi dotokom potoka Glinščica, potekom nasipa, črpališčem oziroma iztokom, odlagališčem materiala in lokacijo dodatnih fotografij. (b) Znižana gladina po poglobitvi iztoka. (c) Začetek gradnje nasipa; spodaj levo je poglobljeni iztok (6.9.2026). (Fotografije in označbe: Janez Zavašnik; kartografska podlaga: Google Maps.)

Slika 2. Brezzobke, razkrite po znižanju gladine zadrževalnika. (a) Izpostavljene in poginule školjke na osušenem blatnem dnu. (b, c) Primerki brezzobk iz zadrževalnika; vrsta na podlagi fotografij še ni zanesljivo določena. (Foto: Janez Zavašnik.)

preveriti pa je treba tudi morebitno prisotnost tujerodne kitajske brezzobke (*Sinanodonta woodiana*).

Zanesljiva določitev je pomembna tudi za ribiško upravljanje. Ličinke brezzobk, imenovane glohidiji, del razvoja preživijo pritrjene na škrge ali plavuti rib. Kitajska brezzobka uporablja širok nabor ribjih gostiteljev, zato jo lahko ob premeščanju rib nenamerno prenesemo v druga vodna telesa. V Sloveniji je bila najstarejša znana fotografija te vrste posneta leta 2006 v zadrževalniku Medvedce, njena današnja razširjenost pa še ni sistematično raziskana. Dokumentirano širjenje te školjke po vsej Sloveniji je neposredno povezano tudi s preseljevanjem rib.

Ribe, ujete v blatu

Po doslej razpoložljivih informacijah je bil pred intenzivnim prečrpavanjem opravljen izlov gorvodno in dolvodno od območja del, ni pa znano, v kakšnem obsegu je bil izlov izveden v samem zadrževalniku. V torek, 8. septembra, je bila gladina po črpanju najnižja. Popoldne sta učenca 9. razreda bližnje osnovne šole med sprehodom opazila večje število rib, ki so ostale v manjših mlakužah ali obležale na blatu.

Učenca sta jih začela prenašati v približno štirikrat tri metre velik tolmun pri dotoku potoka. Pri tem sta se ponekod pogreznila v blato do pasu. Po njuni oceni sta prenesla okoli 20 večjih rib, med njimi tudi večje krape, ter večje število mladic, ki sta jih lovila z otroško mrežo. Njuna pripravljenost pomagati je vredna priznanja, vendar takšno reševanje ne bi smelo ostati na ramenih otrok in naključnih sprehajalcev. Mehko, globoko blato je nevarno, strokovno načrtovan izlov pa mora potekati pod nadzorom usposobljenih oseb.

Ob koncu dneva je na teren prišel tudi ribiški čuvaj, čigar nastop in komunikacija imata še mnogo prostora za izboljšave. Po telefonskih pogovorih je bil za naslednji dan, 9. septembra, načrtovan nadaljnji izlov, tudi v bazenu na izlivni strani prečrpavanja.

Ko fotografija ne pokaže celotnega dogajanja

Prizor poginulih rib in večjih primerkov, ujetih v plitvih mlakužah, je pri mimoidočih razumljivo vzbudil skrb. Fotografije so se hitro razširile po družbenih omrežjih. Društva za zaščito živali so nato več pristojnim institucijam poslala opozorilo in prijavo z zahtevo po ogledu, strokovnem izlovu in premestitvi rib, njihove zahteve pa so kmalu povzeli tudi mediji. Ravnanje društev je izhajalo iz prizorov na terenu in iz informacij, ki so bile javnosti takrat na voljo. Posamezen posnetek lahko prepričljivo pokaže kritično stanje na določenem mestu in v določenem trenutku, ne more pa prika-

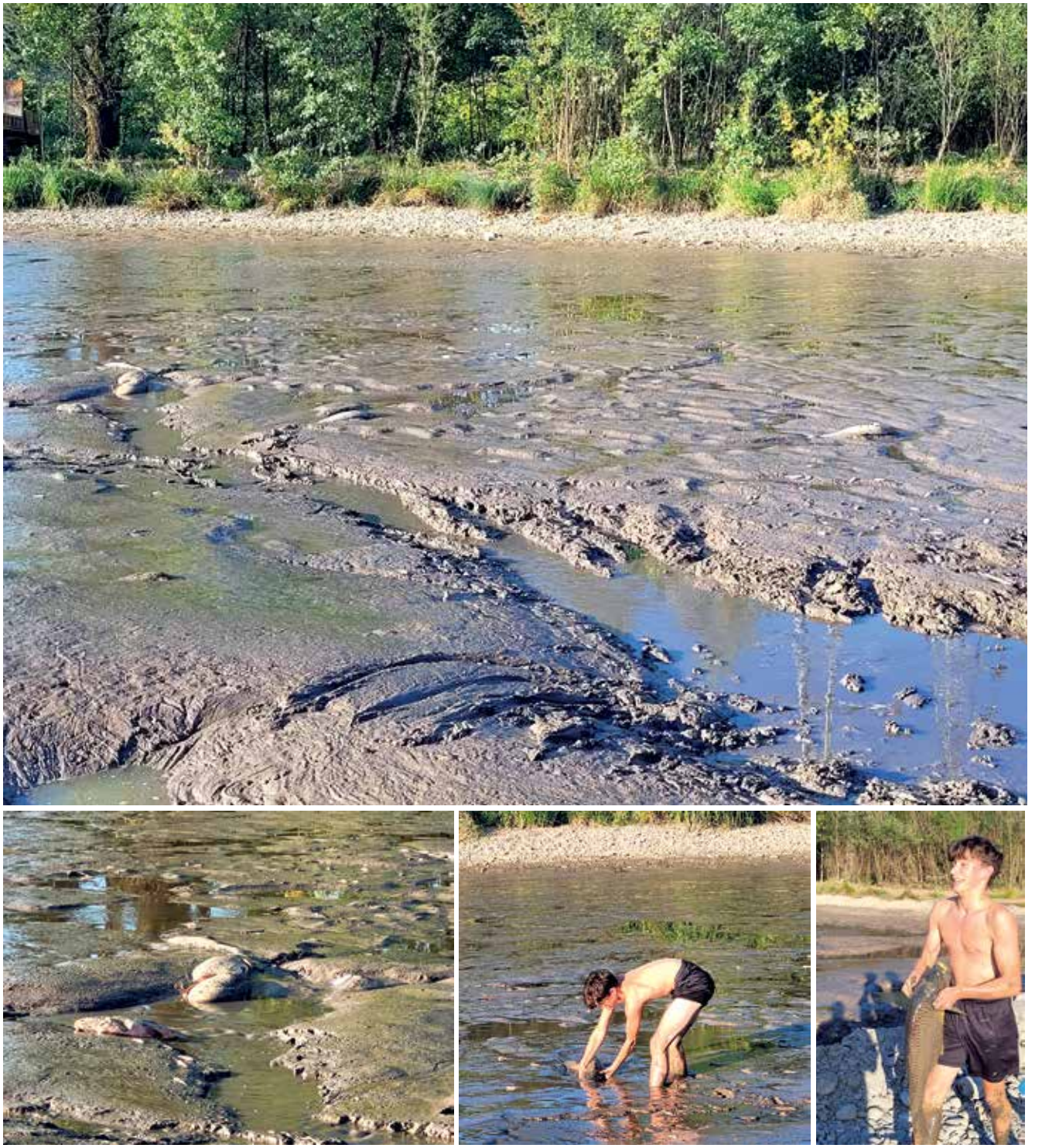

Slika 3. Ribe na izpraznjenem dnu zadrževalnika in reševanje večjega krapa. (a) Blatno dno z ločenimi mlakužami in ujetimi ribami. (b) Poginule ribe v plitvi vodi in blatu. (c) Reševanje večjega krapa iz blata. (d) Prenos krapa proti tolmunu pri dotoku.

zati celotnega poteka posega, predhodno izvedenih izlovov, dogovorov med sodelujočimi ali ukrepov, ki so že v teku.

Takšne objave in sočasne zahteve po ukrepanju mnogoterih institucij povzročijo dodaten pritisk na ribiško organizacijo, investitorja in izvajalce ter otežijo že tako zahtevno delo na terenu. Del nesporazumov bi bilo mogoče preprečiti že z osnovnim obveščanjem na kraju posega, npr. z jasno vidno gradbiščno oziroma informacijsko tablo z navedbo investitorja in izvajalca, namen ter predvideno trajanje del, odgovorno osebo, načrt ravnanja z ribami in drugimi vodnimi organizmi ter kontakt za sporočanje opaženega pogina. Mimoidoči bi tako opažanja lahko najprej posredovali neposredno odgovornim, pristojne službe pa bi prejele manj prijav, ki so posledica predvsem pomanjkanja informacij. V obravnavanem primeru so gradbiščno tablo postavili šele več kot teden dni po začetku del. Skrb javnosti je dragocena, vendar največ koristi prinese takrat, ko je povezana s preverjenimi informacijami in neposredno komunikacijo z odgovornimi na terenu.

Dež je zadrževalnik ponovno napolnil

Že naslednji dan po črpanju, 9. septembra opoldne, je nasto-

Slika 4. Stanje po dežju 9. septembra 2026. (a, b) Ponovno napolnjeni zadrževalnik iz dveh pogledov. (c) Poginule ribe pri iztoku.

pilo dlje časa napovedano močno deževje, ki je zadrževalnik hitro ponovno napolnilo. Ob tem se postavlja vprašanje, ali sta bila čas in obseg predhodnega praznjenja dovolj dobro usklajena z vremensko napovedjo ter z načrtom izlova. Ponovno zvišanje gladine je obenem otežilo pregled nad tem, koliko rib je po praznjenju še ostalo v posameznih kotanjah in mlakužah.

Pred dežjem so bile poginule ribe z izsušenega dna pobrane in zbrane v treh večjih vrečah. Odstranitev je bila potrebna, vendar ni bila dokončna: mrtve ribe je še vedno naplavljalo ob rob bajerja in pri iztoku. Takšen prizor je za mimoidoče razumljivo zaskrbljujoč in lahko povzroči dodaten negativen odziv javnosti, četudi so bili posamezni ukrepi že izvedeni. Poleg tega postopno naplavljanje poginulih rib zahteva večkratno odstranjevanje, čeprav bi bilo ob pravočasnem in celovitejšem prvem ukrepanju poznejših posegov verjetno manj.

Izlov se ne konča s prvim prehodom

Praznjenje ribnika ali zadrževalnika je proces, pri katerem se razmere spreminjajo iz ure v uro. Ribe se ob prvem izlovu lahko skrijejo v poglobitve, med rastlinje ali v mulj, ob nadaljnjem padanju gladine pa ostanejo ujete v ločenih kotanjah, zato enkratni izlov pred začetkom črpanja ni vedno zadostni ukrep. Potrebni so postopno zniževanje gladine, ponovni pregledi osušenih površin ter prisotnost ekipe, ki lahko takoj ukrepa.

Pozornost ne sme biti omejena samo na ribe. Brezzobke se premikajo počasi in umikajoči se vodi ne morejo slediti dovolj hitro. Ob načrtovanem praznjenju jih je treba pravočasno poiskati, določiti in, kadar je to strokovno ter naravovarstveno ustrezno, premestiti. Če obstaja sum na prisotnost invazivne vrste, mora nadaljnje ravnanje določiti pristojna strokovna služba, saj lahko nepremišljeno prestavljanje školjk ali rib prispeva k njihovemu širjenju.

Priložnost za boljšo prakso

Ureditev zadrževalnika Podutik bo dolgoročno izboljšala njegovo zadrževalno sposobnost, kakovost vode in stanje mokrotnega gozda. Kljub temu je pomembno, da izvedba del ne povzroči izgub, ki bi jih bilo mogoče preprečiti z boljšim časovnim načrtom in neposrednim sodelovanjem investitorja, izvajalca, ribiške družine ter biologov. Dogodek je lahko koristen primer za prihodnja praznjenja podobnih vodnih teles: načrt izlova mora zajeti celoten čas zniževanja gladine, jasno določiti odgovorne osebe in vključiti pregled rib, školjk ter drugih vodnih živali.

Besedilo: Janez Zavašnik, Marko Koračin; fotografije: Janez Zavašnik

UPORABLJENI VIRI:

Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj, 2026: Evropska sredstva za ureditev mokrotnega gozda in bajerja Podutik.

Mestna občina Ljubljana: Zadrževalnik Podutik in sanacija iztočnega objekta, zaključena leta 2019.

Pernat, V., Bric, B. in Mrzelj, L., 2022: Kitajska brezzobka, Sinanodonta woodiana. Zavod za ribištvo Slovenije.

Govedič, M., 2017: Kdaj so kitajsko brezzobko zanesli v Slovenijo? Trdoživ 6(2), 9–10.

Dnevnik, 9. 9. 2026: Ker so Podutiški bajer preveč izpraznili, lahko pride do množičnega pogina rib.

NASVETI KOT BREME

Pred nekaj časa smo na tem mestu že omenjali nasvete glede muharjenja, ki bi jih potrebovala naša neizkušena izvedba. Zdaj pa je morda prišel trenutek, da omenimo tudi nekaj »nasvetov« ali pa navodil s strani mnogih kolegov, ki smo jih bili praktično vsi deležni na začetku svoje muharske poti, pa so se nekako izkazali če ne za napačne, pa vsaj za zavajajoče. Univerzalnega pravila, kaj komu na koncu ustreza, pač ni in že samo s tega vidika je treba vsak nasvet jemati z vsaj malo rezerve in subjektivno oceniti s svoje strani. Vsekakor jim je dobro prisluhniti, pretehtati vse skupaj in tudi preizkusiti. Slepo sprejemanje vnaprej pa se je marsikomu od nas izkazalo bolj za oviro kot za pomoč na muharski poti.

Praktično ga ni med nami, ki ni morda še vedno ali pa vsaj v določenem obdobju bil prepričan, da je najpomembnejši del muharjenja, od katerega je odvisen uspeh – muha. Ne morem niti prešteti ljudi, ki so mi to zatrjevali, bodisi na rekah pri nas in po svetu ali pa tudi na morskih avanturah. Vsekakor je zelo pomembni del, ni dvoma, ni pa najpomembnejši. Tudi »skrivnostni« posnetki naših kolegov, ki za nameček zagotavljajo uspeh izključno na določenih revirjih, so eden takih nasvetov, ki jih je treba jemati z veliko rezerve. Nemalokrat se mi je zgodilo, da sem moral uporabiti v dnevu muhe od mojih kolegov, ki so bile zelo drugačne od tistih, ki sem jih nameraval uporabiti, na koncu pa je bil uspeh še vedno v mejah običajnega. Doma pozabljeni telovnik ali pa največkrat škatla z muhami, ki smo jih pred odhodom pazljivo vezali in pripravljali za določeni izlet, so tako lahko za muharja pravi blagoslov, saj mu lahko odprejo oči in odpravijo marsikatero neupravičeno prepričanje. Veliko bolj je pomembno kot to, kako natančno izgleda naša vaba, je kako je ribi predložena. Kaj je tisti sprožilec, ki je pomemben, da riba našo muho vzame, pa je naša prava naloga. Ko to vemo, je vse ostalo precej drugače in lažje. Potem je izbira muhe, ki so lahko precej generične, tudi veliko lažja in s tem rešen eden največjih problemov pri veliki večini kolegov. Veliko vlogo pri tem igrajo ali silhueta ali velikost ali tudi zelo pomembna teža!

Posledično se tako neposredno lahko dotaknemo naslednjega nasveta, ki se mi je nekoč zdel samoumeven, danes pa že nekaj desetletij nima prav velikega smisla. To je potreba po neskončnem številu muh s seboj neposredno za vodo. Kasneje sem ugotovil, da je to preventivni ukrep pri nas – neizkušenih muharjih –, da nas ne bi kaj presenetilo. In da bomo za vse imeli odgovor. Kar nekaj kolegov je še vedno predstavlja pravo zakladnico in skladišče muh tudi na le dvournih izletih na znano lokacijo. Sčasoma se nam v večini primerov nabor muh, ki jih resnično potrebujemo, bistveno zredči in marsikdo od prekaljenih muharjev je z leti nabor potrebnih muh zreduciral kar na eno samo škatlico, lovi pa enako uspešno kot prej. Vse to se običajno zgodi, ko ugotovimo, da ni nič absolutnega, o čemer smo govorili v prejšnjem odstavku. Na koncu bom omenil še nabor muh, ki nekako pokrijejo veliko večino potreb na naših rekah.

Pripadam še generaciji, ki je bila v drugi polovici osemdesetih let popolnoma osredotočena na posnemovalni pristop in posnemanje realne hrane smo vedno imeli za nekaj samoumevnega. To je tudi takrat vodilo celotni hobi – poznavanje vrst žuželk, stadijev in vsega skupaj je pri marsikom šlo v neslutene razsežnosti. Čeprav je že kar nekaj posnetkov vsebovalo elemente, ki so pripomogli k boljši vidljivosti muh. Od nekdaj so obstajali tudi bolj ali manj domišljijski - atraktorski posnetki, vendar je še vedno poznavanje ribje hrane pomenilo osnovo za muharjev uspeh. Danes je slika bolj ali manj obratna in ne

da smo na vse skupaj že skoraj pozabili, mnogi niti ne vedo, da to sploh obstaja. Tako se je iz dobrohotnih nasvetov naših kolegov vse popolnoma obrnilo. Slepo vztrajanje na posnemanju resnične hrane bi mi osebno preprečilo marsikatero čudovito izkušnjo in zaprlo vrata v svet, kjer igramo na karto ribje radovednosti in agresivnosti. Še posebej to velja za revirje, kjer ni veliko ljudi in ribolova. Tam smo običajno lahko bolj uspešni z *atraktorskimi* muhami kot posnemovalnimi. Nikakor nimam namena zmanjševati ali izključevati pomena imitiranja ribje hrane pri muharjenju, saj mi je to osebno še vedno najljubši način in osnova mojega ribolovnega dne, gre predvsem za to, da so nam nekoč vse skupaj opisovali kot edino možno varianto. Zdaj ko se – upam da – že zavedamo, da ni v muharjenju nič absolutnega, vemo, da to ne drži. Po drugi strani pa še vedno in dokaj redno prihaja do trenutkov, ko posnemovalni pristop pomeni pravi odgovor na določenih lokacijah. Zato je dobro poznati vsaj osnovno ribjo hrano in predvsem dobro opazovati. To marsikje popolnoma zadostuje. Večkrat sem omenil, da so naši revirji, kjer je ribolovni pritisk velik in ribolov s tem posledično zahtevnejši, pravi poligoni za testiranje našega znanja in veščin, saj običajno ribe tam še vedno jedo naravno hrano, ki je na voljo, čeprav tudi to precej nezaupljivo, marsikaj drugega pa raje ne več.

Vedno znova me preseneti dejstvo, da veliko ljudi še vedno uporablja opremo, ki je kupljena po nasvetih kolegov, posamezniku pa predstavlja prej oviro kot pomoč. Velikokrat sem bil namreč priča, ko je nekdo preizkusil za nekaj časa na primer palico od kolega ali pa kar mojo, ki ne spadajo med najbolj popularne (niti med dražje, niti med novejše), so pa zelo prijetne in uporabniku prijazne, se hitro naložijo za ribolov nekje od šestih do dvanajstih metrov in med utrujanjem dobro sodelujejo ter ščitijo predvrvico. Nato je sledilo začudenje in vprašanje, zakaj tudi sam ne uporablja česa podobnega. Podobno velja za kolesca in za muharske vrvice, ki smo jih sčasoma izbrali in nam odgovarjajo. Danes so potrebe po opremi precej drugačne od nekoč, vendar drago še vedno ne pomeni, da bo za nas primerno niti da bo kakovostno. Žal so proizvodi danes, tudi vse ostalo, narejeni bolj v smeri, da ne bodo trajali in da posameznik kmalu kupi nove. Zato se nekateri raje držimo starejših delov opreme, ki so še vedno zanesljivi. Kar se tega tiče, je vedno najbolje poslušati sebe in svoje potrebe, ne glede na to, kar nam ponujajo reklame in svetuje kdo drug. Marsikdo od nas je to izkušnjo že večkrat dokaj drago plačal in se kasneje ubadal še s prodajo.

Tudi glede vezalnega pribora in primežev smo v marsičemu pretiravali in nasedli nasvetom drugih glede primeža in drobnega pribora. Vezanje samo je prav tako zelo osebna zadeva in sčasoma ugotovimo, da nam marsikaj nikakor ne paše in kaj v resnici hočemo za dejavnost, ki nam prav tako veliko pomeni. Slovenski Sava primeži so po moji oceni popolnoma dovolj kot tudi slovenski drobni pribor. Kolegi tudi na koncu koncev ne vedo, kakšno vezalno okolje imamo, kje stoji naša miza in svetloba, kako dobro vidimo in tako naprej. Zato so tudi tukaj nasveti ostalih marsikdaj prej ovira kot pomoč, vsekakor jim je dobro prisluhniti, preden karkoli naredimo, odločitev pa mora biti v pomoč nam.

Morda je bil najslabši nasvet, ki sem jih z leti dobil, poveličevanje posamezne metode muharjenja. Obenem to pomeni tudi zmanjševanje pomena vseh drugih. Običajno je šlo sicer za uporabo suhih muh kot edinega pravega načina muharjenja, vendar je takšno poveličevanje posamezne tehnike v zadnjem času precej pogosto tudi pri muharjenju z ličinko. Če posameznik tako misli, ni načeloma nič spornega, narobe pa je, kadar v to prepričuje tudi druge. V nekaj desetletjih smo slišali glede tehnik že marsikaj. Osebno pa menim, da gre pri posameznikih verjetno zgolj za določene faze v muharjevem razvoju, skozi katere smo šli bolj ali manj vsi. Resnično je lahko velika škoda, da zapostavimo določene tehnike samo zato, ker nekomu drugemu pač niso všeč. Zelo dobro je namreč imeti čim več asov v rokavu, za vse možne situacije, ki nas lahko za vodo čakajo. Še vedno je vsakemu od nas določena tehnika ljubša od drugih in posledično tudi določeni revirji.

Za konec sem obljubil tudi subjektivni nabor muh, s katerimi lahko po mojih izkušnjah pokrijemo ogromno večino situacij na naših rekah in nadomestimo velikokrat pretirani nabor muh za vodo. Številčno zadostujejo kakšni trije do šest primerkov posamezne muhe. Morda lahko s tem naborom poizkusimo in se znebimo neskončnega števila škatlic, v katerih muh praktično nikoli ne uporabimo.

Pri suhih: šaš iz jelenje dlake #12 in #14, modrokrila zelenka – lahko v verziji puhovke #14 in #16, velika majska muha #10 in pa stimulator #8.

Pri ličinkah: naravna ličinka, rahlo obtežena (npr. ajdovka…) #12 do #16, nekaj tudi dobro obteženih s temnimi volframovimi kroglicami, gamarus rahlo obtežen svetli in olivni na #12 do #16, težja ličinka velike vrbnice #8 in nekaj ličink s svetlečimi dodatki, da so čim bolj vidne, in z različnimi svetlečimi volframovimi kroglicami #12 do #16.

Pri potezankah: običajni *wolly bugger* ali zonker ali kaj podobnega v svetli izvedbi (naravni zajec ali beli) in pa črni. Obe barvni verziji v lahki in obteženi izvedbi na velikostih #6, nekaj pa tudi majhnih na #10.

Za malo dodatka lahko dodamo še kakšno mravljico, katero od mokrih muh in pa veliko potezanko s kevlarsko predvrvico za primer, kadar opazimo na primer ščuko.

Vse tole z muhami v epilogu je le še en od nasvetov, ki jih lahko sprejmemo ali pa tudi ne. Meni se nekako obnese.

Tomaž Modic; foto: spletni viri

V SPOMIN

Vitomir Čanč
1960–2026

V vročem avgustu se je od velenjskih ribičev za vedno poslovil Vitomir Čanč. Od njega smo se ribiški tovariši poslovili na pokopališču Podkraj. Usoda je hotela, da so zadnji trenutki njegovega življenja potekali med ribiškimi tovariši na našem ribiškem domu. Okolica ribiškega doma ob Škalskem jezeru, za katero si tako vestno skrbel, je ob ribiških tovariših RD Velenje bilo mesto slovesa od tebe.

V ribiške vrste je vstopil daljnega leta 1984. Ker ti delo in druge obveznosti niso dopuščale prostega časa, si naše vrste zapustil in se med ribiče vrnil po upokojitvi. Rad si zahajal ob Škalsko jezero, ne samo zato, da bi lovil ribe. Z veseljem si postoril nujna dela ob ribiškem domu in se poveselil z ribiškimi tovariši.

Poznali smo te kot vestnega in mirnega ribiča, ki si rad užival v miru Škalskega jezera in se veselil prijemov rib, ki si jih z veliko spoštljivosti vračal nazaj v njihovo vodno kraljestvo.

Pogrešali bomo tvoj prijazni pozdrav in srečanje ob vodi s teboj. V naših srcih bo za vedno ostal spomin nate, Vito.

Počivaj v miru!

RD Velenje

SLADKOVODNA RIBA S KOSTANJEM IN GOBAMI

Še ena službena pot v tujino je za menoj. Veliko mesto, množice ljudi, promet, hrup in nenehno hitenje. Vse to je lahko zanimivo, a po nekaj dneh ima človek vsega dovolj. Lepo se je vrniti domov. Med domače, v znano okolje, kjer se življenje umiri. Takrat najbolj prijajo preproste stvari. Nekaj časa z družino, miren konec tedna in dobro kosilo, ki ga pripravimo skupaj. Ribiči imamo pri tem še posebno srečo. Na voljo imamo odlične (sladkovodne) ribe, ki so lahko osnova za številne okusne jedi. Tudi jesen nam ponuja veliko dobrega. Kostanj, gobe in nekatera sveža zelenjava se lepo dopolnjujejo z nežnim ribjim mesom. Tokrat bomo vse te sestavine združili na enem krožniku.

Jesen je za ribiče še vedno zanimiv del leta. Čeprav se ribolovna sezona za nekatere vrste zaključuje, nam številne vode še vedno ponujajo možnosti za lep ulov. V ospredje prihajajo predvsem plenilske vrste, kot so ščuka, smuč in sulec, še vedno pa lahko lovimo tudi krapa, linja in nekatere druge vrste rib. Pri tem seveda upoštevamo predpisane varstvene dobe, lovne mere in ribolovni režim posameznega revirja. Za pripravo današnje jedi lahko uporabimo različne sladkovodne ribe. Primerne so predvsem tiste s čvrstejšim mesom. Sam sem tokrat izbral šarenko, prav dobro pa bi se v družbi kostanja, gob in popečene zelenjave znašli tudi smuč, ščuka ali krap. Ali pa morda menek, ta posebnež iz skupine trsk! Pomembno je predvsem, da je riba kakovostna in pripravljena z veliko ljubezni.

Meso šarenke je dostopno in odlične kakovosti, tako po okusu kot po hranilni sestavi. Poleg tega jo lahko v reki, ki teče nedaleč od mojega doma, lovimo vse do konca novembra. To je naravnost odlično, saj nam omogoča, da si tudi pozno jeseni privoščimo svežo ribo iz domačih voda. Šarenka ima nežno, a dovolj čvrsto meso, ki je primerno za različne načine priprave. Posebej dobro se obnese pri pečenju v soli, saj ob pravilni pripravi ostane sočno in izjemno okusno.

Šarenka je tudi s prehranskega vidika zelo kakovostna riba. Njeno meso vsebuje veliko lahko prebavljivih beljakovin, ki so pomembne za rast in obnovo telesnih tkiv. Je vir koristnih maščobnih kislin omega-3, vitaminov skupine B, zlasti vitamina B12, ter mineralov, kot sta fosfor in selen. Količina maščob in njihova sestava sta sicer odvisni od prehrane ribe in okolja, v katerem živi. Prav zmerna vsebnost maščob pa prispeva k prijetni sočnosti mesa in njegovemu nežnemu okusu. Šarenka nima pretirano izrazitega ribjega vonja ali okusa, zato se lepo ujema z različnimi prilogami, zelišči in omakami. Njeno meso je lahko svetlo rožnato ali izraziteje oranžkasto, kar je povezano predvsem s prehrano in vsebnostjo naravnih pigmentov, imenovanih karotenoidi.

Pri tem velja omeniti še nekaj. Šarenka je lahko odlična domača alternativa lososu, ki ga kupujemo uvoženega. Čeprav se ribi razlikujeta po vsebnosti maščob in nekaterih drugih prehranskih lastnostih, šarenka po kakovosti mesa, hranilni vrednosti in kulinarični uporabnosti prav nič ne zaostaja. Marsikomu bo njen nekoliko nežnejši okus celo bolj ustrezal. Lahko jo pečemo, dušimo, pripravimo na žaru in v soli ali uporabimo v številnih jedeh, za katere bi sicer izbrali lososa. Sam menim, da domače sladkovodne ribe v kuhinji pogosto po nepotrebnem zapostavljamo. Še posebej, kadar imamo možnost dobiti svežo šarenko iz naših voda ali domačih ribogojnic.

Sveža šarenka je zaradi nežnega, sočnega mesa odlična izbira za pripravo raznovrstnih ribjih jedi. Lahko pa uporabimo tudi katero drugo vrsto sladkovodne ribe.

Peka v grobi soli omogoča enakomerno pripravo ribe ter ohranja njeno naravno sočnost.

Pri pripravi jedi je pomembno tudi, kaj postavimo ob ribo. Priloge in omake naj njen okus dopolnjujejo. Gobe so pri tem zelo zanimiva izbira. Imajo značilen, nekoliko zemeljski okus, bogat z umamijem, ki se lepo ujema z nežnim mesom rib. Šampinjoni, ki jih bomo uporabili v današnjem receptu, so nekoliko milejšega okusa od divjih gob, še posebej kadar jih dobro popečemo. Lahko pa jih nadomestimo tudi z navadnimi, le kakšnih jurčkov bi se sam izognil, saj so zelo izrazitega okusa. Med pečenjem šampinjoni izgubijo del vode, njihova aroma pa postane intenzivnejša. Kostanj po drugi strani prispeva prijetno sladkobo in rahlo oreškast okus. Saj je vendar kralj jeseni! Njegova mehka, nekoliko mokasta tekstura ustvari zanimiv kontrast s sočnim ribjim mesom in popečenimi gobami. Za vse te sestavine menim, da se med seboj dobro dopolnjujejo, ne da bi katera posebej izstopala.

Pomembno vlogo na krožniku ima tudi omaka. Tokrat bomo pripravili kremno gobovo omako, ki bo povezala posamezne sestavine in jedi dodala sočnost. Njena osnova bodo šampinjoni, šalotka, malo belega vina in sladke smetane. Lepo dopolni pečeno ribo, vendar moramo paziti, da z njo ne pretiravamo. Šarenka ima namreč nežen okus, ki ga lahko prevelika količina omake hitro prekrije. Svoje bodo prispevali tudi popečen por, ki med pripravo razvije prijetno sladkobo, in zlato

Kuhan kostanj s svojo prijetno sladkobo jedi doda značilen jesenski pridih.

Na ponvi popečeni šampinjoni razvijejo bogato aromo in prijetno dopolnijo okus ribe.

zapečene krompirjeve kocke. Tako bomo na enem krožniku združili več različnih okusov in tekstur. Nežno ribje meso, mehak in sladek kostanj, čvrste gobe in kremno omako. Za jed tudi ne potrebujemo posebej zahtevnih sestavin ali zapletenih kuharskih postopkov. Lahko pa, če vas je volja, namesto krompirjevih kock uporabite posebno žličko in na krožnik dodate krompirjeve kroglice, t. i. *pomme parisienne*, kar bo jed nedvomno poživilo.

Uporaba sezonskih sestavin ima v domači kuhinji poseben pomen. Živila, ki so značilna za posamezen letni čas, so pogosto takrat najbolj dostopna, sveža in tudi cenovno ugodnejša. Jeseni imamo na voljo kostanj, številne vrste gob, por, krompir in drugo zelenjavo, ki jo lahko brez težav vključimo v vsakodnevno prehrano. Če izbiramo lokalno pridelane sestavine, lahko zmanjšamo tudi potrebo po dolgih prevoznih poteh in podpremo domače pridelovalce. Sezonsko kuhanje nas tudi spodbuja, da jedilnik skozi leto spreminjamo in uporabljamo tisto, kar nam je v določenem obdobju na voljo. V tem je tudi precej praktičnosti. Ni treba iskati dragih ali eksotičnih sestavin, da bi pripravili okusno kosilo.

Sestavine za 3 osebe

Za pripravo ribe:
- 2 srednje veliki šarenki brez glave (vsaka približno 0,5 kg)
- 1,5 kg soli
- pekač in peki papir

Za kostanj in zelenjavo:
- 225 g kostanja – lahko ga naberemo sami, lahko ga kupimo v trgovini
- 300 g šampinjonov ali drugih gob po želji
- 1 srednje velik por
- 30 g masla
- 2 žlici oljčnega olja
- sol in sveže mlet črni poper

Za kremno gobovo omako:
- 150 g šampinjonov
- 1 večja šalotka
- 20 g masla
- 150 ml smetane
- 150 ml zelenjavne jušne osnove
- 75 ml suhega belega vina
- sol in sveže mlet črni poper
- 1 vejica svežega timijana

Za popečene krompirjeve kocke:
- 3 srednje veliki krompirji (približno 450 g)
- 30 g masla
- sol
- 1 vejica svežega timijana

Šarenko najprej očistiš in osušiš s papirnato brisačo, nato jo položiš v pekač, ki ga predhodno obložiš s peki papirjem in soljo. Čez ribo streseš sol, da je dobro zaprta. Na 180 stopinj jo pečeš približno eno uro. Čas pečenja je odvisen od velikosti ribe in tudi same pečice. Ko je riba pečena, vzameš pekač iz pečice, s kladivom razbiješ solni oklep, odstraniš meso in ga postaviš nekam na toplo.

Kostanj kuhaš v rahlo osoljeni vodi približno pol ure oziroma toliko časa, da se zmehča. Še toplega olupiš in odstraniš tudi tanko notranjo kožico. Pred serviranjem jih lahko na ponvi na hitro popečeš na maslu, da dobijo rahlo zlato barvo in izrazitejši, nekoliko oreškast okus. Pri tem paziš, da jih ne prepečeš, saj lahko hitro postanejo suhi.

Por očistiš in narežeš na približno 3 do 4 centimetrov dolge kose, ki jih vzdolžno razpoloviš. V ponvi segreješ malo oljčnega olja in masla ter por položiš s prerezano stranjo navzdol. Počasi ga pečeš, da se površina lepo obarva in rahlo karamelizira. Nato priliješ nekaj žlic vode, ponev pokriješ in por še nekaj minut dušiš, da se povsem zmehča. Tako pripravljen por ohrani obliko, njegova notranjost pa postane nežna in prijetno sladka.

Šampinjone očistiš in narežeš na četrtine. Na dobro segreti ponvi jih popečeš na oljčnem olju, pri čemer jih sprva ne mešaš preveč, da dobijo lepo zapečeno površino. Ko odvečna tekočina izpari, dodaš malo masla, sol in sveže mlet poper. Gobe naj ostanejo čvrste in sočne, z izrazitim okusom po pečenju. Nekaj jih lahko prihraniš tudi za okrasitev krožnika.

Za kremno gobovo omako na maslu najprej prepražiš drobno sesekljano šalotko. Dodaš na drobno narezane šampinjone in jih pražiš, dokler ne spustijo tekočine in rahlo porjavijo. Priliješ belo vino in počakaš, da večina tekočine povre. Nato dodaš zelenjavno jušno osnovo, vejico timijana in smetano. Omako na zmernem ognju kuhaš, dokler se nekoliko ne zgosti. Odstraniš timijan in vse skupaj s paličnim mešalnikom zmelješ v gladko, kremno omako. Po potrebi jo dosoliš in začiniš s poprom. Omaka naj bo dovolj gosta, da se lepo oprime žlice, vendar še vedno tekoča.

Krompir olupiš in narežeš na približno dva centimetra velike, enakomerne kocke. V rahlo osoljeni vodi jih kuhaš približno pet do osem minut, da se nekoliko zmehčajo, vendar še vedno ohranijo obliko. Nato jih odcediš in dobro osušiš. V ponvi segreješ maslo, dodaš vejico timijana in krompirjeve kocke popečeš z vseh strani, da dobijo lepo zlato rjavo skorjico. Notranjost naj ostane mehka, zunanjost pa prijetno hrustljava.

Na ogret krožnik najprej naneseš nekaj žlic kremne gobove omake. Nanjo položiš meso šarenke brez kože. Ob ribo razporediš popečen por, šampinjone, nekaj kostanjev ter zlato zapečene krompirjeve kocke. Paziš, da krožnika preveč ne obložiš s sestavinami in da posamezne sestavine ostanejo lepo vidne. Jed zaključiš z nekaj svežimi lističi mikro zelenjave in po želji dodaš še nekaj kapljic oljčnega olja in dopolniš z malce solnega cveta.

Po peki v solni skorji meso šarenke ostane nežno, sočno in ohrani svoj značilni okus.

Pivska spremljava

Šarenka ima nežno, sočno in prijetno meso, ki samo po sebi ne potrebuje izrazite pivske spremljave. Tokrat pa moramo upoštevati tudi druge sestavine na krožniku. Popečeni šampinjoni in kremna gobova omaka prinesejo nekoliko bolj polne okuse, kostanj doda značilno sladkobo, maslo in por pa jed še dodatno okrepita. Zato si lahko privoščimo tudi nekoliko bogatejše pivo, kot bi ga izbrali ob preprosto pečeni postrvi. Kljub temu naj ima pivo dovolj svežine, da uravnoteži maslo in smetano ter ne prekrije nežnega okusa ribjega mesa. Pretirano grenka, močno hmeljena ali izrazito alkoholna piva bi bila manj primerna, saj bi hitro prevladala nad jedjo. Pomembno je predvsem ravnovesje med sladnostjo, grenkobo in svežino.

Med različnimi vrstami piva bi tokrat izpostavil predvsem svetli ležak, pšenično pivo in jantarni ale. Kakovosten svetli ležak s svojo svežino, zmerno grenkobo in čistim okusom lepo dopolni nežno ribje meso ter nekoliko razbremeni bogatejšo gobovo omako. Pšenično pivo s svojo mehkejšo strukturo, nežnimi sadnimi notami in živahnimi mehurčki prav tako predstavlja zanimivo izbiro, še posebej ob sladkastem kostanju in popečenem poru. Nekoliko bolj poln jantarni ale pa s svojimi karamelnimi in rahlo praženimi sladnimi notami lepo poudari zemeljski značaj gob in oreškast okus kostanja. Sam bi se tokrat najverjetneje odločil za dober slovenski jantarni ale, ki ni pretirano grenak in ima lepo izražen sladni značaj. Prav pri takšnih jedeh se pokaže, da pivo ni zgolj osvežilna pijača, temveč lahko postane enakovreden spremljevalec nekoliko zahtevnejših kulinaričnih stvaritev. In če komu pivo ne prija, bo ob takšnem kosilu povsem dobro teknila tudi navadna voda.

Za konec

Jesen je čas, ko nam narava ponuja številne odlične sestavine, ki jih v kuhinji pogosto premalo izkoristimo. Kostanj, gobe, krompir in por so povsem običajna živila, ki jih poznamo že od nekdaj. Če jim dodamo še kakovostno sladkovodno ribo, lahko pripravimo kosilo, ki se brez težav kosa z marsikatero precej dražjo jedjo. Ni pomembno, ali smo ribo ujeli sami ali jo kupili pri domačem ribogojcu.

Ribiči imamo pri tem vendarle posebno prednost. Dobro poznamo naše vode, ribje vrste in njihove značilnosti. Vemo, koliko truda je včasih potrebnega za en sam lep ulov. Prav zato bi morali znati ribe ceniti tudi kot hrano. Seveda ob spoštovanju ribolovnih pravil, varstvenih dob in lastne mere. Nič ni narobe, če tam, kjer je to dovoljeno, občasno uplenimo ribo za domačo mizo. Prav tako ni nič narobe, če se odločimo, da jo bomo izpustili. Oboje je lahko del odgovornega odnosa v ribištvu. Pomembno je predvsem, da poznamo mejo in se zavedamo, da naše vode niso neizčrpen vir. Obenem pa ne smemo pozabiti na domače ribogojce, ki nam omogočajo dostop do kakovostnih, svežih sladkovodnih rib tudi takrat, ko sami ne (u)lovimo.

Tokrat smo iz nekaj preprostih jesenskih sestavin pripravili ribjo jed, ki ne zahteva posebnih kuharskih spretnosti, a je zelo okusna. November je za takšna kosila skoraj idealen mesec. Dnevi so kratki, zunaj je hladno, domača kuhinja pa ponovno postaja prostor, kjer se radi zadržujemo. Želim vam dober tek, veliko lepih trenutkov ob vodi in brez slabe vesti, če si boste kakšno lepo šarenko namesto za fotografijo ob vodi tokrat prihranili za domačo mizo.

Besedilo in fotografije: Jure Ušeničnik

Šarenka s kostanjem, popečenimi šampinjoni, porom in krompirjem v nežni gobovi omaki.

Imago paradisi. (foto: Jure Ušeničnik)